

1. Legatus Casari, ff. de offic. praesid. & hic notat Bald. in primo not.

Ampliatu primò huc conclusio, ut renunciatio facta sine auctoritate Superioris usque adeò sit irrita ut nec sustineatur in praedictis renunciatis, ut c. Quod in dubiis, e. nisi cum fridem & c. final. infra eod. & c. 1. 17. q. 2. & gloss. un. que oppositum tenuit in d. c. Quod in dubiis & in c. Quod Dei timorem in ver. Ministraret infra de statu Monachorum. non est vera; & eam reprobant fere omnes Doctores, ut ibi testatur Abb. n. 4. Ideòque renunciatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi religionem non oblat agenti contra intrusum in beneficio per se renunciato, ut docuit Rota decis. 3. Quidam primus in data de renunc. in antiquior. & hic renunciatus habet verum jus in beneficio & remanet in eo intrusatus, juxta veram opinionem Innoc. in d. c. Quod in dubiis, ut dixit Rota in Antiquior. decis. 4. Quidam Cardinalis n. 2. vers. & licet etiam in eius praedictum. Nec beneficium vacat, Put. decis. 420. lib. 3. Caput. decis. 45. par. 1. Mohed. decis. 22. de renunciat. aliis 135. Adverte tamen, quia hujusmodi renunciatio non praedictat cedenti quodam titulum & proprietatem: sed quoad possessionem, quia perditur tanquam nihil habens spiritualitatis c. final. infra eodem, & declarat Callador. decis. 2. n. 8. de renun. post Innocent. in d. c. Quod in dubiis n. 1. & Abb. n. 8. Rota decis. 519. n. 2. par. 1. divers.

Ampliatu secundo eadem conclusio, ut procedat etiam in electo ad secundam Ecclesiam, nam etsi talis possit eligi & electioni de se facta consentire, ut dicam infra in secunda limitatione n. 20. non tamen potest se effectualiter transferre sine licentia, ut hic & 71. dist. per totam, secundum Holt. hic n. 15. vers. hoc etiam notandum, Joan. Andr. n. 13. eod. ver. Bellam. n. 6. & Butr. n. 11. Alioquin revocari possunt & si admoniti non redierint, sunt excommunicandi, c. si qui verò & cap. seqq. 7. q. 1. & hac est canonica ultio, de qua loquitur hoc cap. in fin. secundum gloss. ult. & liberum erit Episcopo, ad quem pertinet prima Ecclesia, quoad substitutionem & alia spiritualia providere & eum qui transit revocare ad primam Ecclesiam vel potius eam non licentiar, sed in prima Ecclesia retinere, cui non praedictat illius transitus, cap. Quod in dubiis infra eodem, secundum Innoc. hic n. 1. vers. est tamen licitum.

Quo ut ut habens jus eligendi vel praesentandi ad secundam Ecclesiam, non statim debeat eligere vel praesentare, sed ante perquirere ab Episcopo, an ratum habeat illius transitum qui si ter charitativè monitus sufficienter respondere noluerit, ex tunc infra sex menses fiat electio, arg. e. fin. supra de elect. & cap. 1. infra de supplen. neglig. Pralator. Quod intelligit Joan. Andr. n. 13. circa fin. si requiritio non fuit morosa, ut in d. c. final. Vel certe Praelatus secunde Ecclesiae poterit ipsimet electio modicum tempus praerogare, infra quod à primo Dioecetano licentiam obtinet, quo elapso & licentia non obtenta erit secunde Ecclesiae de persona alia providendum, arg. c. Quoniam frequenter, §. si verò aliter infra, ut lit. non contestat. c. Quia nonnulli, c. Palatum & c. final. de Cleric. non resid. secundum Innoc. hic n. 3. Holt. n. 15. vers. Hoc etiam notandum, Joan. Andr. num. 13. eodem vers. & notatur in c. cum in cunctis supra de elect. Nec obstat, c. De multa infra de praebend. n. 12. ubi per transitum ad secundam vacat prima ipso jure. Quoniam secundum Holt. & Joan. Andr. illud intelligitur, quando transit de licentia Praelati; alioquin non vacat prima, licet ea privari possit, ut c. penult. & fin. infra de Cleric. non resid. & hoc infra sex menses, ultra quos beneficium vacare non debet, c. 2. de concess. praeb. Nam ipsi elapsus Dioecetanus videtur translationem tacite ratificasse & consentit Butr. n. 12. licet Car. contr. n. 1. in 3. oppos. & in quast. Nam secundum eum, quamvis hoc casu non vacet beneficium respectu Superioris qui non consentit, vacat tamen quoad eum qui secundum beneficium assequitur. Verumtamen ut subdunt Holt. n. 15. circa fin. & Joan. Andr. n. 16. etsi praedicta de jure scripto vera sint; tales tamen quotidie sine licentia eliguntur & electioni de se facta consentiunt, se transferunt & recipiuntur & ex quo sic transit recepti sunt ad Praelaturam, sive Redoniam Ecclesiae cum cura, priora beneficia quae habebant similia, ipso jure intelliguntur vacare; quo tamen & plerumque de facto renunt. Et ita ut eis colligit, Card. in 4. quast. hoc cap. Non est in observantiam. Nam Superiores non curant, ut beneficiarii recedant de beneficiis, quod potius contenti sunt ut possint alius conferre. Sed his omnibus, secundum eos, potest non improbabiler responderi; Multa per patientiam tolerantur, & c. cap. cum jam dudum in fin. infra de praebend. Adverte tamen, quia de jure si Clericus transeat ad aliam Ecclesiam eiusdem Dioecesis sufficit tacitus consensus secundum Tancred. & Vincentium hic, cum quibus transeat Holt. n. 13. vers. Sed fin. eod. Episcopatu, Joan. Andr. n. 5. Butr. n. 8. Cardin. in 9. quast. & Anchar. in 2. not.

Ampliatu tertio praedictis conclusio, ut vendicet sibi locum etiam in Clericis inferiorum Praelatorum, ut Abbatum, & consimilium, sine quorum consensu Ecclesiam dimittere non debent, c. 1. & 2. 63. dist. & c. 1. 53. dist. gloss. ult. hic, Joan. Andr. num. 11. Bald. num. 1. vers. Dixit Per. Butr. num. 9. vers. Si non sperat, & Card. in 1. quast. De hac tamen renunciatio in magibus inferioris Praelati vide Henric. Boich. in c. Significavit num. 6. inf. de praeb. & omnino Bellam. hic in 4. quast.

Ampliatu quarto, ut procedat etiam in Clericis beneficium Ecclesiasticum non habentibus, sed tantum servitio alicujus Ecclesiae in ordinatione adscriptis, juxta Concil. Trid. c. 16. sess. 23. nam nec tales debent locum desere inconsulto Episcopo, ut dicitur in d. c. 16. id est sine consensu Episcopi, prout hac verba exponuntur hic, & in c. Cum & plantare, §. In Ecclesiis infra de privileg. ut dictum est supra in 2. not. quod in deseruere, licetorum exercitium est eis interdiciendum ad praescriptum sexti Canonis Concilii Calcedon. qui reteritur in c. Nominum 70. dist. 2. à Trid. Synodo innovatur d. cap. 16. Unde cavendum est à modernis Collocatoribus hic num. 7. dum aliis relatis dixerunt, Presbiteris, & Clericis non habentibus beneficium in titulum personalem resistentiam requirens, licitum esse ire quo velint, & ordinarios teneri et litteras commendatitias concedere. Hoc enim est contra praescriptum Concilii decretum & vide quod scripsi in c. Cum omnes num. 19. supra de consuetud. & in c. Significavit num. 4. infra de jur. & quod dicam infra num. 37.

Ampliatu quinto, ut locum habeat non solum in Clericis, sed etiam in laicis respectu Hospitalium: nam nec illorum administrationem ingredi licet, vel dimittere sine auctoritate Dioecetani, cum & illa sint sub dispositione Episcopi, c. De Xenodochiis. inf. de religio. domib. Etiam per laicos admittuntur c. Quidam Monachorum 18. q. 2. de quo hodie provisi sunt in Clem. Quia contingit de religio. domib. innovata à Concilio Trident. sess. 7. cap. ult. Atque ita verò. Personis, hic positum late intelligitur etiam de Laicis; secundum Holt. num. 2. & apertius Joan. Andr. num. 3. Butr. num. 7. Card. & Anchar. in 1. not. Limita nunc conclusionem superius firmatam, quia dictum est, Clericos non posse beneficia dimittere, aut ad aliam Ecclesiam transire sine Dioecetani licentia, ut non procedat si ad Religionem transire voluerint, cap. Licet infra de regulat. secundum gloss. ult. hic Innoc. num. 1. in ver. Admittere Holt. num. 15. in ver. Inconsulto, Joan. Andr. num. 8. in eod. ver. Et Anchar. num. 3. Quod singulariter nota, quia ampliat dispositionem praedictae Decretalis Licet, ut huc de laxiori ad strictiorem Religionem potest quis transire licentia petita, licet non obtenta, ut ibi dicitur: ita etiam possit de Ecclesia seculari transire ad Religionem sola licentia petita, ut hic per Butr. num. 6. vers. Quod nota. Non obstat, quod hoc modo fieri possit fraus huic Constitutioni: nam volens beneficium dimittere invito Episcopo, poterit Religionem ingredi probationis causa, & cum probatione sine non obligandi Religionem etiam in genere, & hodie etiam sine tali probatione, ut in decreto Conc. Trident. cap. 15. in 3. sess. 25. de regulat. & de ipsius consensu potest ab Episcopo beneficium conferri, ut in cap. Beneficium de regulat. lib. 6. quo collato, Religione exibat. Id, inquam, non obstat, quoniam, ut respondet Joan. Andr. num. 8. & Butr. num. 9. Ex quo Episcopus consulti, nulli potest fraus fieri, cap. Scienti de regul. jur. lib. 6. Adverte tamen, quia Decretalis Beneficium, procedit in collatore, non autem in electore, quod probat littera ibi, conferentiam. Unde si existeret infra annum probationis consentiat, ut ad suam dignitatem, vel beneficium electivum alias eligatur, non tenet electio, quia non est facta de beneficio vacante, cum ille non sit modus renunciandi, & nulla esset etiam expressa renunciatio facta in manibus non sui Praelati, c. penult. & ultim. infra eod. Quare hoc casu bene dicitur fraus committant, vel imitanti, in cuius manibus fieri debet renunciatio, ut hic & factis autem est in beneficio, quod tenet per collationem Praelati: si enim in probatione positus consentiret, ut Praelatus conferret, valeret collatio, quia per hoc videretur Novitius tacite renunciare, & in hoc casu intelligitur d. c. Beneficium de regul. lib. 6. ut post Holt. nobilitat declarat Joan. Andr. hic num. 8. vers. Eligit autem, & fultus in c. Ex ore num. 5. ver. Quod si electus infra de his que sint à major. par. cap. & sequitur Butr. hic num. 9. vers. Sed si beneficium esset electivum, & Card. num. 1. in prima oppos.

Deinde limita propositam conclusionem, ut procedat in eo, qui Ecclesiam dimitit, vel ad aliam effectualiter se transferit; non autem in eo, qui simpliciter ad secundam Ecclesiam eligitur, talis enim sine licentia Superioris potest consentire electioni de se factae ad aliam Ecclesiam, etiam alterius Episcopatus & qui eum eligunt non peccant, cum nullibi hoc reperiatur prohiberi, cap. Cum inter Canonicos, ubi de hoc, supra de elect. secundum gloss. ult. hic circa fin. l. uo.

noe. in prin. in ver. Intrare, Bellam. num. 1. Butr. n. 10. & Card. in 8. quast. & quamvis contrarium sentiat Holt. num. 11. ubi prohibet contrari defendere Clericum eligi non possit ad aliam Ecclesiam, sed postulari ad instar Episcopi, eius tamen opinio hodie reprobatur in Decretali, §. Abbatem de elect. lib. 6. ut ibi notatur per gloss. in ver. Eligis, & per Joan. Andr. hic num. 18. & Butr. num. 15. Speciale enim est in Episcopo, ut non possit ad aliam Ecclesiam eligi, sed postulari, quia alia habet ligatas nexibus preceptorum, ut cap. final. supra de postulat. Praelat. & cap. Nisi cum pradem infra hoc tit. in quo consentiant omnes in d. c. Si Abbatem. Faeor tamen cum gloss. ult. hic ad fin. & Innoc. ubi supra, & Card. in 7. quast. quod Clericus ad aliam Ecclesiam electus debet implorare licentiam Episcopi sui, qui, si renuerit multoties consentire translationi cogendus est per Superiorem, cap. Nullus infra de Jur. Patr.

Quero, an obtinendi beneficium, illud dimittere possit acceptando aliud beneficium compatibile, contra voluntatem Superioris primi beneficii. Pro solutione praesentis questionis videtur inquirendum, an Rectores beneficiorum possint illa invito Superiore dimittere. Ad partem negativam arguitur, quia cum beneficii propter officium, seu servitium conferantur, cap. final. de rector. lib. 6. acceptando quis beneficium videtur quali contrahere cum Ecclesia & se obligare ad servendum, ut est textus notab. in cap. Nisi cum pridem, vers. Verum infra eodem. Unde quamvis ab initio liberum ei fuerit beneficium acceptare, vel non; tamen ex quo semel acceptavit non potest libere recedere, arg. l. Sicut col. De adion. & obligat. & cap. Quod semel de regul. jur. lib. 6. & ita per hanc rationem hoc e. habere locum etiam in beneficiis simplicibus firmat Cardin. hic in 8. quast. Pro quo etiam facti, quia licet littera non distinguit inter beneficium requirens residentiam, vel non; sed generaliter statuit, ne quis sine consensu Praelati beneficium dimittat, alioquin etiam excommunicatur, ergo nec nos distinguere debemus, cap. Si dormierit 31. quast. 1. gloss. in l. De pretis per illum testatum ff. De publicat. in rem act. Imò de hoc videtur textus satis expressus in cap. Si quis verò 7. quast. 1. ubi sic legitur: Si quis verò ab Ecclesia sua, sive Praelati, sive Diaconis, vel in quocunque ordine positus fuerit, recesserit, cum anni necessitate cogatur, ut rediat ad suam Ecclesiam: quod si permanserit excommunicatus cum oportet. Breviter para sic posse distingui: nam ut agitur de beneficiis curatis, & quia in his dicitur contrahi quasi Matrimonium, cap. Sicut 21. quast. 2. & d. c. Nisi vers. Verum infra eod. censetur procedere praedictam opinionem negativam, quam etiam approbat Holt. in summa de postulat. Praelat. §. Quis postulandus num. 7. Cardin. hic quast. 4. & in Clem. fin. quast. 1. de elect. pro quo facti Concilium Trid. sess. 23. c. 2. in fin. ubi tales coguntur ad residentiam per censuras; cum tamen non essent excommunicandi, si possent beneficia invito Superiore dimittere. Et in hoc non videtur subesse difficultas; quamvis negandum non sit quin Superior ex causa quandoque teneatur admittere resignationem, ita ut aliqui possit per suum Superiorem ad id cogi, arg. capite de requiribus personalem residentiam, seu personale servitium; & idem dicendum, quod supra, & eisdem rationibus, & ex Card. hic in praedicta quast. 8. Et de personatibus loquitur clarè Innoc. hic in princip. in ver. Intrare Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1. Quibus suffragatur etiam Concil. Trident. sess. 6. cap. 2. Nec obstat textus in cap. penult. & final. de Cleric. non residem. ubi contra non residentes proceditur ad privationem beneficii, & nihil dicitur de praedicta coactione: nam ideo ibi fit mentio de dicta privatione, quia magis timere solet, & quia Praelatis magis placet, ut sic de iis possint suis benevolis providere adeò ut ob id dispositio hujus Decretalis desierit quodammodo esse in usu, ut patet ex dictis supra num. 11. vers. Verumtamen. Sed ob hoc non tollitur quin Praelati possint illa vi omnia hanc coactivam aggredi. Simile adducitur de feudatario, qui si sit obligatus ad certum servitium, non potest invito domino feudum renunciare, ut notat gloss. in cap. Imperialem, §. Callidis, in ver. Amittant, & in Bald. de probat. feud. alienat. per Federic. Joan. Andr. in Addit. ad Speculat. in tit. de locat. §. Nunc aliqua, vers. 128. & alii quos sequitur Felin. in cap. Quia in Ecclesiarum, num. 78. de Constitut.

Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium: & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, qui-bus conferuntur; provisis de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 2. & in cap. Cum secundum, de praeb. videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quoad quisque potest ei Fagnan. in 1. Lib. Decretal.

renunciare, quod pro se principaliter est introduciendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisius possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communit. ter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudat. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisi de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De Jur. Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium conferitur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praeterea ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut residentiam in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provisi cogi possit, ut beneficium invitum retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit. in prin. in ver. Solutio, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praelatus, qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Ex quibus, ut ad quaestionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi. Aut beneficium, cui quis vult renunciare, est curatum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incomparabile; quia licet dubium sit an quo ad ipsum per adeptionem secundi vacet primum; tamen non vacat respectu Superioris, Cardin. hic in 4. quast. & in d. Clem. final. quast. 1. de elect. gloss. 1. in cap. Quod in dubiis, infra eod. Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est longè magis poterit per allectionem alterius, cum hac dimissio habeat fomentum, & calorem ex juris dispositione, argumento capite. Litteras, infra de concessione praebendarum. Nec obstat Concilium sessio 24. cap. 17. Ubi habentis unum sufficiens non debet, seu potest ordinario jure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere; non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notavi in c. Cum jam dudum, infra de praeb. Item nec videtur obstat, id quod habetur sess. 23. c. 16. nam illud cap. non loquitur de dimissione beneficii obrenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permittit se adscribi, ac tanquam servum ascriptum mancipari fer-

renunciare, quod pro se principaliter est introduciendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisius possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communit. ter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudat. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisi de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De Jur. Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium conferitur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praeterea ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut residentiam in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provisi cogi possit, ut beneficium invitum retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit. in prin. in ver. Solutio, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praelatus, qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium: & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, qui-bus conferuntur; provisis de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 2. & in cap. Cum secundum, de praeb. videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quoad quisque potest ei Fagnan. in 1. Lib. Decretal.

renunciare, quod pro se principaliter est introduciendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisius possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communit. ter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudat. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisi de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De Jur. Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium conferitur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praeterea ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut residentiam in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provisi cogi possit, ut beneficium invitum retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit. in prin. in ver. Solutio, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praelatus, qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Ex quibus, ut ad quaestionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi. Aut beneficium, cui quis vult renunciare, est curatum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incomparabile; quia licet dubium sit an quo ad ipsum per adeptionem secundi vacet primum; tamen non vacat respectu Superioris, Cardin. hic in 4. quast. & in d. Clem. final. quast. 1. de elect. gloss. 1. in cap. Quod in dubiis, infra eod. Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est longè magis poterit per allectionem alterius, cum hac dimissio habeat fomentum, & calorem ex juris dispositione, argumento capite. Litteras, infra de concessione praebendarum. Nec obstat Concilium sessio 24. cap. 17. Ubi habentis unum sufficiens non debet, seu potest ordinario jure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere; non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notavi in c. Cum jam dudum, infra de praeb. Item nec videtur obstat, id quod habetur sess. 23. c. 16. nam illud cap. non loquitur de dimissione beneficii obrenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permittit se adscribi, ac tanquam servum ascriptum mancipari fer-

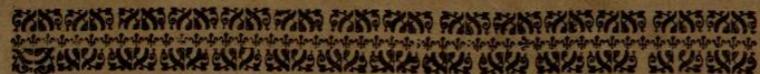
renunciare, quod pro se principaliter est introduciendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisius possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communit. ter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudat. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisi de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De Jur. Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium conferitur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praeterea ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut residentiam in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provisi cogi possit, ut beneficium invitum retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit. in prin. in ver. Solutio, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praelatus, qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium: & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, qui-bus conferuntur; provisis de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 2. & in cap. Cum secundum, de praeb. videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quoad quisque potest ei Fagnan. in 1. Lib. Decretal.

renunciare, quod pro se principaliter est introduciendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet conferens non potest repetere ab invito, ita nec provisius possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communit. ter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudat. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisi de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6

vicio Ecclesie, pro cuius utilitate est ordinatus. Unde non mirum si eo casu locum deserere non potest inconsulto Episcopo secundum Canonem sextam, Concil. Calcedon. ibi innovatum, ut dixi supra in q. ampliat. n. 15. Nos autem agimus de illis beneficiis, quae nullo egent servitio.

Unde nulla subest ratio, cur provisi in eis inviti detineantur. Et in hanc sententiam olim propendit Sacra Congregatio Concilii, quamvis dixerit huius dubitationis solutionem proprie ad se non pertinere, sed petendam esse à jure communi.



DE RENUNCIATIONE.

Innocentius III. Eboracen. Archiepiscopo.

CAPUT IX.

AD supplicationem Ragusienn. Archiepiscopi, eum à cura, qua tenebatur Ecclesie Ragusienn. duximus absolvendum, ed quod ibi non poterat securè morari: & si accessum haberet ad illam, mortis sibi periculum imminere: & infra. Ne verò idem in vituperium ministerii nostri, defectum in rebus temporalibus patiar: Mandamus quatenus beneficium, quod de liberalitate Regia, ac concessione tua, in Episcopatu Carleoli & Ecclesia de Melebron est illi collatum, ab sustentationem conserves ipsius: Cui excessimus, ut in ipso Episcopatu absque usu pallii, Officium Episcopale valeat exercere, tibi tanquam Metropolitanò reverentiam & obedientiam impensurus.

SUMMARIUM.

- 1. Papa concedit licentiam cedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest.
- 2. Renunciatio legitima causa est cum Episcopus accessum non habet ad Ecclesiam sine periculo mortis.
- 3. Renunciatio Archiepiscopatus definit esse Archiepiscopatus, & remanet tantum Episcopatus, & exhibet obedientiam Archiepiscopo, in cuius Diocesi moratur.
- 4. Dignitatem perditur potest descendere ad minorem.
- 5. Archiepiscopus, qui renunciavit Archiepiscopatu, potest exercere Pontificalia in loco exempto etiam sine licentia Ordinarii, vel de alienis Clericis sibi missis; sed pallio uti non potest etiam de Diocesani licentia.
- 6. Episcopus potest petere cessionem à Papa cum habet in Ecclesia sua capitales inimicitias, & num. seqq. usque ad num. 15.
- 7. Declaratur ut num. 13. & num. 14.
- 8. Salvo conductui non tenetur quis credere quando habet in loco capitales inimicos.
- 9. Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere.
- 10. Locum non tutum dicitur ubi quis habet inimicos capitales.
- 11. Citatus ad locum turpem, vel inhonestum non tenetur comparere.
- 12. Guelphus non tenetur comparere si citatur in loco, ubi regnant Gibellini.

AD supplicationem. Papa concedit licentiam cedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest. Hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam. Butt. Card. Anchar. Imol. Abb. & Joan. de Anan. Dividitur in tres partes. Primò recitat renunciacionis admisionem, & ejus causam. Secundo causam mandati, & ipsum mandatum, ibi, Ne verò. Tertio concessionem illi factam, & ipsius moderacionem, ibi, Cui.

Nota primò ex textu unam legitimam causam cedendi, videlicet cum Episcopus accessum non habet ad Ecclesiam suam sine mortis periculo, ut hic est casus secundum omnes, & nota profectum probandi, quem non posse in loco securè morari, quando scilicet ibi timetur periculum mortis, ut clarè demonstrant verba illa textus, Ed quod non poterat ibi securè morari, & si accessum haberet ad illam, mortis sibi periculum immineret. Et hic notat Butt. Imol. & Abb. omnes n. 2.

Secundo nota in vers. Ne verò. Iam Archiepiscopum hic descendere ad minorem dignitatem, quia ex Archiepiscopo efficitur Plebanus, ut hic in gloss. 3. Unde signatur contrarium in c. 1. de c. licet de translatione Episcopi, in c. 8. in fine, in fine 93. dist. 1. 3. C. quemadmodum, Civit.

- 12. Inimicitias capitales an excuset à residentia.
- 13. Inimicitias capitales gravent legitimam causam cedendi, dummodo sint verisimiliter duratura.
- 14. Et dummodo subditurum saluti possit per alium provideri.
- 15. Aeris intemperies an, & quando sit justa causa petendi cessionem, & num. seqq. usque in fine.
- 16. Translati ad jetandum beneficium ignorans malignitatem aeris habet regressum ad primum.
- 17. Citatus excusatur à comparando in loco, ubi viget pestis, & num. 20.
- 18. Aeris intemperies an excuset à residentia.
- 19. Pestis an à residentia excuset, & num. 22.
- 20. Pestilentia praebet justam causam cedendi dummodo sit perennis, vel longo tempore duratura, aliis jectis secundum opinionem Baldi.
- 21. Sed contra num. 22. Declara. num. 23.
- 22. Pestis tempore Episcopus nec in perpetuum, nec ad tempus potest Ecclesiam deserere.
- 23. Citatus in loco ad quem accessus est multiplex non excusatur, nisi probet nullam ex illis accessibus esse tutam.
- 24. Balneario generis Episcopi cesso admittitur propterea quod in ea crocitate, vel Diocesi ob aeris intemperiem sine mortis periculo morari non poterat.

numer. judic. lib. 10. Glossa ultima non solvit. Sed tu dic secundum Host. in d. c. 1. n. 7. quoniam ille Archiepiscopus cessit, jam fuit de Archiepiscopatu, & remansit tantum Episcopus: & hac est ratio cur Archiepiscopus Ragusienn. hic jubetur exhibere reverentiam & obedientiam alteri Archiepiscopo Eboracen. neque hoc est inconveniens quasi pari obedientiam exhibeat; quia per renunciacionem desinit esse Archiepiscopus & remanet Episcopus, secundum Boatin. cum quo transeunt hic Joan. Andr. n. 5. & Card. in 4. notab. & communiter Doctores. Nec in provisione beneficij inspicitur ascensus, quin potius sustentationi necessitate subvenitur: unde nihil mirum si in tali casu etiam de Parochiali Ecclesia illi providetur, ut hic secundum Host. Undè & Bald. n. 2. ex hoc textu notat, quod major qui perdit dignitatem, potest descendere ad minora & licet Archiepiscopus remaneat Episcopus quoad dignitatem, non tamen quoad administrationem.

Ultimò nota ibi, absque usu pallii officium Episcopale valeat exercere. Archiepiscopus qui renunciavit Archiepiscopatu, posse quidem exercere Pontificalia in alterius Diocesi de Ordinarii licentia & in loco exempto, etiam sine licentia vel de alienis Clericis sibi missis, ut hic Indulgencia

De Renunciacione c. Ad supplicationem.

aliquid operetur, secundum Host. n. 4. in ver. Officium Episcopale, & Joan. Andr. eodem num. & ver. Sed non potest uti pallio etiam de licentia Diocesani, ut in textu. Hoc tamen idè est, quia ex quo Ecclesiam Archiepiscopalem dimisit, utique non debet uti pallio, secundum Host. n. 4. in ver. absque Pallii: & Joan. Andr. eod. n. 4. in ver. absque usa.

In glossa prima nota duas causas, ob quas Episcopus nequit in Ecclesia sua securè morari & idè potest cedendi licentiam postulare. Una est cum habet ibi inimicitias capitales, c. bona memoria, il. 1. supra de elect. c. Nisi cum pridem, §. Propter malitiam, infra eodem, & exemplificat Bernardus hic post casum dicens, nota quod cum quis timet interitum in Ecclesia sua, potest petere cessionem & firmat praecitata glossa, cum qua concordant Abb. Antiq. Host. & omnes, ut infra subsecut. n. 15. ad hoc facit testis optimus in cap. Accedens, il. 2. infra, ut lite in contestat. ubi non tenetur quis credere literis salvi conductus, quando habet in loco capitales inimicitias, quia non debet se credere inimicis capitalibus propter mortis periculum, qui textus reputatur ab omnibus singularis, ut inquit Felin. ibi, num. 2. Item facit qui citatus ad locum non tutum, non tenetur comparere. Clement. Pastoralis, §. Pisanque de re jud. gloss. penult. in fine in Clem. Appellanti. De appell. Specul. in tit. de Citat. §. 1. n. 10. vers. Item quod citatus, & dicitur locus non tutus propter potentiam citantis, qui fortè est inimicus citati, arg. l. 4. cum tribus seqq. ff. de donat. caus. in poss. datar, & l. Mortis, §. Si autem, ff. de pan. & propter in c. De cetero, infra de sent. excom. Vel etiam si familiares potentis citantis sine manifestis inimicis, quia talis citatus non tenetur ibi comparere, nec mittere excusationem, sicut nec tenetur qui ad talem locum legationem suscipere, ut l. Siendunt, §. Si accusatio, ff. de legat. & tamen ad legationem suscipiendam quis arctatur, ut in l. fin. §. legat. ff. de man. & honor. Item si citatus ad locum inhonestum non tenetur comparere propter conservationem fame, ut l. si cum dicit, §. penult. ff. de arbit. multò fortius si sit factus ad eum locum, in quo est periculum vite juxta leg. dicentem, nam cuius fame, multò fortius parendum est vite, ut l. si adulter, §. l. si adulterium cum incestu, §. Libertas, ff. ad l. Jul. de adult. Ita argumentatus Oldrad. in cons. 42. Queritur, quem sequitur Mar. Socin. in rubrica de dilacionibus, seu in tract. de citacionibus. art. 18. n. 5. & 6. post. & eam eod. notat Specul. in tit. de citat. d. §. 1. n. 10. Item facit gloss. in cap. Statutum, §. 1. in ver. Non audient, de rescript. lib. 6. ubi quod si citatur Guelphus in loco ubi regnant Gibellini, non tenetur comparere: & eam sequitur Felin. in d. c. Accedens, n. 14. Ut lite non contesti. Item facit qui inimicitias capitales excusant quò ad residentiam, ut tenet gloss. communiter approbata in cap. ult. in ver. Excusationem, de Clericis non resid. de quo tamen dic, ut ibi scriptum à n. 23. in quaest. An Parochus excusetur à residentia propter inimicitias. Ex quibus satis roboratur conclusio glossae nostrae, quod inimicitias capitales praebent legitimam causam cedendi.

Recipit tamen hac conclusio duas declarationes. Prima, dummodo inimicitia sint verisimiliter duratura, aliis enim non esset admittenda cessio, sed danda esset dilatio Episcopo morandi extra Diocesim in aliquo propinquiori, ac tutiori loco ad aliquod breve tempus duraturibus dimittatur inimicitia, ut observat S. Congregatio Concilii, quae in Parochio solet etiam adijcere aliam conditionem: dummodo inimicitia sine ejus culpa & antequam Ecclesiam obtinuit, sint exorte, ut in formula litterarum, quam posui in d. c. ult. n. 25. de Cler. non resid. Secunda declaratio est, dummodo subditorum saluti possit per alium provideri, aliis fecis, ut c. Adversitas, §. Hoc tunc servandum, 7. quaest. 1. & egregie declarat S. Thom. in 2. 2. q. 185. art. 5. in corp. Innoc. & omnes in c. Nisi cum pridem, inf. eod. dixi in cap. ex parte, n. 78. de Cler. non resid.

Alia causa, propter quam Episcopus securè morari non potest in Ecclesia sua; & idè potest cessionem petere, est aeris intemperies: & hanc primo loco recenter hic praallegata glossa prima, quae exponens verba illa textus, ed quod ibi non poterat securè morari exemplificat dicens, forsitan propter intemperiem aeris; vel quia habebat capitales inimicos. Similiter Abb. Antiq. hic in princ. sic summat textum propter temperiem aeris, vel inimicitias quis potest petere cessionem: & concordant Host. in princ. in ver. Securi morari, & Bald. num. 5. Felin. in d. c. Accedens, il. 2. num. 11. circa medium, vers. Facit, d. c. Ut lite non constet. Rebuff. in Praxi Benef. in tit. de resignat. caprim. sub. num. 2. Redoan. de Simou. p. 2. cap. 13. num. 11. vers. Item propter, & novissimè Flam. Paris. de resign. benef. lib. 5. quaest. 3. num. 244. & seqq. Ad hoc facit textus in c. Quorumdam, cum gloss. 2. 74. dist. ubi translati ad locum Beneficium ignorans malignitatem aeris habet regressum ad primum. Item facit

Communiter tamen Doctores in d. c. ult. de Cler. non resid. loquentes de residentia, in qua leviores cause sufficiunt, quam in renunciacione, accipiunt aeris intemperiem pro aeris corruptione, seu pestilentia, ut in specie Host. ibi num. 5. post med. in ver. Excusationem, & concludit Ripa in tr. de peste, in tit. de privileg. contra. num. 140. & eodem modo Doctores, qui excusant citatos à comparando propter intemperiem aeris, intelligunt quando in loco viget pestis, & aer est corruptus: & sic loquuntur Bart. & Mar. Socin. supra citati num. 17. & 18. Imol. hic num. 8. circa med. vers. ubi Vult, quod excusetur quis ad comparandum in loco, ubi viget pestis. Joan. Andr. Butt. Abb. & alii in c. Cùm dilecti de dolo, & contumacia. quos sequitur Felin. in d. c. Accedens num. 11. vers. Dixit tamen. Jo. Andr. qui etiam dicit citatum non teneri experimentum facere an sua complexio, vel conversatio ibi sit tuta, cum hoc sit periculum; sed satis excusari à comparando si medici dicant aërem esse corruptum, vel si pestis contagiosa multum invaluerit: & in terminis glossam Bernardi ita intelligit Bald. hic num. 5. ait enim: Dixit hic Bernardus quod propter pestilentiam aeris, sicut propter periculum mortis, debet admitti cessio quod est verum, ubi est perpetua pestilentia vel longo tempore duratura, ut in Singalia, & Comacchia. Quid dicendum? Magis placet prima opinio Hostiensis, quia tempore pestis non Praelato tantum, sed generaliter periculum omnibus imminet, & idè cum subditorum salus exigit personae Praelati presentiam, non debet Praelator personaliter suam gregem delerere, neque propter aliquod commodum temporale, & neque etiam propter aliquod personale periculum imminens, cum bonus Praelator animam suam ponere teneatur pro ovibus suis: textus est in cap. Adversitas, §. Hoc tunc servandum, 7. quaest. 1. & docet D. Thom. in 2. 2. quaest. 185. art. 5. in corp. & ita Episcopus ex causa pestilentiae non potest cedere, imò nec ad tempus abesse, cum teneatur in Ecclesia sua omnino residere, ut re diligenter examinata olim censuit Sacra Congregatio Concilii à S. Carolo Borromeo Archiepiscopo Mediolanensi consultata, cujus sententiam ad se relatum approbavit sancti mem. Gregorius XIII. ut plene admovimus in d. c. ult. à n. 37. & praesertim n. 46. usque ad n. 52. de Cler. non resid.

At verò cum in loco non viget epidemia, seu pestis formalis, & aeris qualitas non generaliter omnibus, sed ipsi Praelato; & ejus complexionis specialiter est infensa, adeo ut non possit ibi residere sine metu mortis; eo casu cum periculum non imminet omnibus generaliter, sed soli Episcopo, & animarum salus tuta esse possit per alium Praelatum, cui eadem qualitas non sit adversa, & qui possit ibi securè morari; & utique ex hac causa potest Episcopus cessionem petere, & in hoc casu potest intelligi ipse textus. Et hanc differentiam an periculum imminet omnibus, vel soli Praelato latius prosequor in d. c. ult. num. 50. & in c. Ex parte num. 78. de Cler. non resid. post Innocent. & Doctores in c. Nisi cum pridem, infra eod.

Hoc tamen videtur temperandum juxta sententiam Baldi superius relati num. 21. dummodo intemperies aeris verisimiliter futura sit contraria complexionis Episcopi in perpetuum, aut per longum tempus; de hac enim intemperie intelligendus est Bald. & non de formalis pestilentia, ut ostendunt exempla Senogallien. & Comacien. qui ostendunt parum duratura, quia tunc non esset justa causa admittendi cessionem, sed solum dandi licentiam non residentii ad aliquot menses extra Diocesim in aliquo viciniori, & tutiori

quae intemperies aeris excusat citatum à comparando quasi locus non sit securus, ut per textum nostrum, notat Bart. in l. Recusare, §. Si quis alio num. 4. ff. Ad Trebell. & Felin. in d. c. Accedens, num. 11. vers. Sexta conclusio. Item facit gloss. in Clem. Ne in agro, §. Ceterum, in ver. Causa rationabilis, de stat. Monach. quae inter causas rationabiles à residentia excusantes referent infirmitatem, aeris intemperiem, & capitales inimicitias, & eam sequitur Felin. in praallegat. c. Accedens, num. 11. vers. Sexta conclusio, de quo tamen articulo tu dicas, ut scripsi in d. c. ult. num. 35. & 48. de Cler. non resid. & in c. Licet num. 45. & 57. de prob.

Sed hic incit dubitatio, quae sit aeris intemperies, quae praebet Episcopo legitimam causam petendi cessionem Host. in c. 1. num. 3. supra eod. dicit esse justam causam cedendi si Episcopus erat delicatae naturae, & aër sibi contrarius Rebuff. & Redoanus locis citatis: & novissimè Flam. Paris. de resign. benef. lib. 5. quaest. 3. num. 244. & seqq. dicit hanc esse communem opinionem quando aëri gravitas est contraria naturae ipsius Episcopi: & hanc ob causam Greg. XII. se excusavit quare non venit ad Concilium Pisatum, & tamen illius loci, & aeris intemperiem, ut refert Mar. Socin. in c. Veniens de accusat. & in Rubr. de dilacionibus, seu in tract. de citat. art. 18. num. 6. ante medium, vers. Item etiam. alio modo, fol. 24. & post eum Felin. in d. c. Accedens, num. 11.

Loco, ut moris est S. Congregationis Concilii, secundum ea, quae scripti in c. Licet, num. 45. & 47. inf. de prob. Rursus hoc temperandum est, dummodo intemperies aeris seu Caeli inclementia natura Episcopi ad verba vigeat non tantum in civitate, sed etiam in Dioecesi: alias enim si reperiretur in Dioecesi aliquis locus, in quo Episcopus posset securè morari, cessio non esset admittenda, ut observat Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 5. quest. 3. num. 244. & quamvis nihil alleget, tamen satis probatur ex doctrina Mar. Socin. in rubr. de dilat. sine in tract. de citationib. art. 18. num. 5. & 6. fol. 24. & in d. c. Accedens, il. 2. in 5. not. Ut sit non contest. quam ibi sequitur Felin. num. 10. vers. Et dicit Marianus, videlicet quod si accessus ad locum esset multiplex, non sufficeret si citatus ad comparandum probaret unum accessum non esse tutum, sed necessarium esse probare nullum ex illis accessibus esse tutum; alias

probatio non esset concludens necessariis, quod dicit esse notandum pro cautela retinenda in practica in formandis articulis. Porro in S. Congregatione rerum Consistorialium proposito dubio an sit admittenda cessio Ecclesie Balseoregien. quam in manibus Sanctissimi facere liberè intendit R. P. D. Carolus Azolinus illius Episcopus, eo quod Caelum tam civitatis, quam Dioecesis Balseoregien, ut testes deponunt, adeo libi grave & suæ complexionis contrarium sit, ut morbum penè exitialem, nulla remedia ex illa aeris intemperie admittens, hæcenus passus, nuper ab alio Caelo valeradini redditus ad suam Ecclesiam redire, & apud eam residere, nisi cum certò vitæ periculo non possit. Die 11. Julii 1652. S. Congregatio censuit, si Sanctissimus annuat, cessationem esse admittendam.



DE RENUNCIATIONE.

Idem Innocentius III. Archiepiscopo Calaritano.

CAPUT X.

Nisi cum pridem: & infra. Si in huiusmodi cessione frugem tibi melioris vitæ promittis, scire te debes non esse sanctificato in utero sanctiorem & ided non oportet te prædicationis, jam susceptæ deserere ministerium: cum ille, cuius fieri bajulus recubabat, tandem prædicandum receperit verbum Dei. Quod si forsan humilitatis causa de culmine quæris Pontificali descendere, eo ipso humilitatis videris exigere malè verticem, quod te nimis in resignandi proposito exhibes pertinacem: quia tunc in te veram humilitatem custodies, cum & per eam locum sublimem fugies & per obedientiam non dimittes. Intueri te itaque volumus, quod hæc sunt illa, per quæ cedendi Episcopus licentiam potest postulare: conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, grave scandalum, irregularitasque personæ: sed in his omnibus est observanda cautela. Propter conscientiam enim criminis, cedendi potest licentia postulari, & fortitan non cujuslibet, sed dumtaxat illius, propter quod ipsius Officii executio, post peractam pœnitentiam impeditur: cum, si omnes, quos arguit conscientia cujuslibet culpæ cederent, pauci vel nulli in illo ministerio remanerent: & infra. Alia verò causa est debilitas corporis, quæ vel ex infirmitate, vel ex senectute procedit: nec tamen omnis, sed illa solummodo, per quam impotens redditur ad exequendum Officium Pastorale: nam si pro quâlibet corporali debilitate, susceptæ servitutis Officium possit deserere, frustrâ se fateretur. Apostolus in suis infirmitatibus gloriari: cum interdum non plus horretur senilis debilitas aliquem cedere, quam moralis maturitas (quæ in senibus esse solet) ipsum in suo suadet Officio permanere: pro talibus enim de se dicit Apostolus: cum infirmor, tunc fortior sum, quia nonnunquam corporis infirmitas fortitudinem cordis augmentat. Pro defectu quoque scientiæ plerumque potest petere cessionem, quia cum ipsa circa spiritualium administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna; præsul, qui commissam sibi debet Ecclesiam regere in utrisque, salubriter ei renuntiat, si scientiam (in qua ipsam regat) ignorat. Tu enim (inquit Dominus) scientiam repulisti & ego repellam te ne Sacerdotio fungaris mihi: quamquam & si desideranda sit eminentis scientia in Pastore, in eo tamen sit competens toleranda: quia secundum Apostolum, Scientia inflat, charitas autem ædificat: & ided imperfectum scientiæ, potest supplere perfectio charitatis. Propter malitiam autem plebis, cogitur interdum Prælatum ab ipsius regimine declinare: quando plebs adeo duræ cervicis existit, ut proficere nequeat apud ipsam: sed propter ejus dunitiam, quod magis satagit, eo magis iusto iudicio deficere permittatur, dicente Domino per Prophetam: Linguam tuam adhærere faciam palato tuo, quia domus exasperans est: & Apostoli leguntur dixisse Judæis: Ecce convertimur ad gentes, quia verbi Dei vos indignos fecistis. Non tamen pro qualibet culpa pastor debet gregem deserere, ne mercenario comparetur, qui videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: sed de superiori licentia, tunc demùm potest, non tam timide

midè fugere, quam providè declinare, cum oves convertuntur in lupos: & qui debuerant humiliter obedire, jam irrevocabiliter contradicunt: cum etsi tales sint graviter pro crimine puniendi, sunt tamen pro tempore utiliter tolerandi; quia sanguinem elicit, qui nimis emungit. Pro gravi quoque scandalo evitando (cum aliter sedari non possit) licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem; memor illius quod dicit Apostolus: Si esca scandalizaverit fratrem meum, non manducabo carnem in æternum. Sed inter scandalum & scandalum est subtiliter distinguendum; sicut Dominus ipse distinxit, cui cum dixissent Apostoli: Scis quia Pharisæi, audito hoc verbo, scandalizantur? Respondit, finite illos, cæci sunt & duces cæcorum. Alibi verò dixit: Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus & demergatur in profundum maris. Personæ verò irregularitas, ut si fortè sit bigamus, vel viduæ maritus, est causa propter quam potest licentiam aliquis resignandi, attestante Apostolo, qui dicit: Oportet Episcopum esse unius uxoris virum: non tamen propter quamlibet irregularitatem personæ debet ei, qui regulariter ministravit, cedendi licentia indulgeri, ut potè si de legitimo Matrimonio non sit natus; quia licet irregularitatem huiusmodi non potuerit subicere; si tamen & culpa latet & causa cum eo, qui laudabiliter suum implevit Officium (inuncta sibi pœnitentiâ competenti) potest non minus utiliter, quam misericorditer dispensari. Ego sum, inquit Deus, zelotes, visitans peccata patrum in filios, usque in tertiam & quartam generationem, in his qui oderunt me, id est, in illis qui contra me paternum odium imitantur: undè patet quod illis, qui paterna vitia non sequuntur, propriæ possunt in talibus suffragari virtutes, illo discretionis adhibito moderamine, ut inter nothos & manzeres, naturales & spurios distinguatur: & infra. Verùm si propter alias causas cessionem affectes, non est in hoc tibi postulanti favendum; cum huiusmodi postulatio videatur non esse discreta, quoniam (ut id tamquam notissimum omitterem, quod oriofitas & voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseris animas captivandas (propter laboris angustias, aut persecutionis incursum non debes deserere sponsam tuam, cui desigendo manum apud extraneum te fide media copulasti, sciens quod beati sunt illi, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam cum probati fuerint, accipient coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. Sed dices: Spiritus ubi vult spirat & nescis undè veniat, aut quò vadat: & ided non est, qui possit vias illius spiritus percrutari: qui verò spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege, quoniam ubi spiritus Dei, ibi libertas: quare si cedendi tibi licentia data ab homine non fuerit, nihilominus tamen cedes, quia data est tibi libertas cedendi Deo. certè desipis, si sic sapias: nam quomodo spiritu Dei agitur, qui contra spiritum Dei agit? Si enim vera sunt, quæ præmissimus, (imò quia indubitanter sunt vera) proculdubio contra spiritum Dei agit, qui aliquid contra veritatem attentat, quoniam ipse est spiritus veritatis. Porro si dicas, quod forsitan alia est causa latens, propter quam cedendi voluntas tibi cœlitus inspiratur: & nos siquidem respondemus, tu quomodo scis quod talis inspiratio sit cœlestis? Nonne recolis quid ille gloriosus Pontifex dixerit, cum cœpisset viribus corporis repente destitui? Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, fiat voluntas tua, illius exemplum secutus qui dixit: Cupio dissolvi, & esse cum Christo, manere autem in carne necessarium est propter vos; & infra: Quippè si quantumcumque virtutum flore refulgeas, & in te non habeas charitatem, nihil te comprobabis habere. Nulla siquidem major poterit esse charitas, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Cum autem propter hanc te deceat animam tuam pro subditis tuis ponere, nulla occasione (dummodo proficere illis possis, etsi non omnibus, tamen multis) ab eorum regimine te convenit excusare, quoniam si laboris causam præendis, exemplum te Apostoli sublevabit, qui suadet tibi laborem huiusmodi non refugere, dum se aserit pro communi salute plus cæteris laborasse, quia licet non semper sequatur laborem effectus, nihilominus tamen ipse labor est meritorius apud Deum, juxta quod legitur: Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum: & infra. Nec putes quod ideo Martha malam partem elegerit, quæ circa plurima satagebat, quia Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea: quoniam licet illa sit magis secunda, ista tamen est magis fructifera: & licet illa sit magis suavis, hæc tamen magis utilis cum in fecunditate sobolis lippitudinis Liæ, Rachelis pulchritudini sit prælata: quamvis simul in unum & contemplativus esse valeat & activus: Legislatoris exemplo, qui nunc ascendebat in montem, ut ibi gloriam Domini cum majori cerneret libertate; nunc verò descendebat in castra, ut cum utilitate majori necessitatibus populi provideret: quapropter facilius indulgetur ut ascendat Monachus ad prælulum, quam Præsul ad monachatum descendat: & infra. Monemus itaque ut laborem Pastoralis regiminis non recuses, ne fortassis ad pedes suos cum Maria sperneret te recipere, qui sibi apud te divertenti sprevisse cum Martha sollicita mi-

nitrate: & infra. Quia vero in postulando cedendi licentiam instituti, tibi te duximus relinquendum, ut distinctis causis, propter quas cedere oporteat: si propter aliquam causam utilem & honestam in hujusmodi proposito perseveres, de licentia nostra cedas, alioquin cedendi licentiam autoritate Apostolica tibi scias esse penitus interdictam: quoniam etiam penas habeas, quibus satagas in solitudine advolare; ita tamen adstricta sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habeas absque nostra permissione volatum.

SUMMARIUM.

- 1. Antonii de Matrino repetitiones multe incantari citantur ex Abbate Panormitano, in ejus commentariis reperuntur inferta.
2. Episcopo non licet Episcopatum renunciare propter frugem melioris vite.
3. Frugis appellatio quid veniat.
4. Curato non licet Ecclesiam deserere, ut transeat ad vitam eremiticam.
5. Episcopus non potest curam pastoralem deserere ut transeat ad Monachatum & n. seqq. usque ad n. 11.
6. Transitus a perfectiori statu ad minus perfectum non est licitus.
7. Status Episcopalis perfectior est, quam status religionis.
8. Episcopus semel consecratus perpetuo retinet potestatem consecrationis.
9. Episcopatus nomen est honoris, non honoris.
10. Vita contemplativa an sit preferenda activa.
11. Prædicationis est præcipuum Episcoporum munus, nec licet illud deserere ob suasionem melioris vite.
12. Humilitas quæ contra obedientiam erigitur, est superbia.
13. Renunciationis causa reducuntur omnes ad impedimentum exequendi officium pastorale.
14. Episcopus tamdiu obligatur ad retinendam curam pastoralem, quamdiu potest subditis proficere ad salutem.
15. Crimen impediens ordinem executionem post generaliam penitentiam est iusta causa cedendi Episcopati.
16. Dicitio, forsitan, quandoque ponitur affirmativa.
17. Crimina quæ post per actum penitentiam impediunt officii executionem quæ sint & n. seqq.
18. Culpa licet tollatur per penitentiam, tamen in omnibus non deletur infamia.
19. Conscientia erronea dependens est ad consilium & determinationem Romani Pontificis.
20. Episcopus pro crimine quantumcumque gravi renunciare non potest sine licentia Papæ.
21. Spirituale vinculum fortius est, quam carnale.
22. Conjugium spirituale quod inter Episcopum & Ecclesiam contrahitur, non humana, sed divina potestate dissolvitur.
23. Translatio, depositio & cessio Episcoporum sunt soli Papæ reservata non tam constitutionis canonica, quam institutione divina.
24. Prælati suscipiendo Prælaturam videtur cum ea quasi contrahere.
25. Episcopus intrusus an possit Episcopatum renunciare sine licentia Papæ & n. seqq. usque ad n. 49.
26. Intrusi in quatuor species distinguuntur.
27. Episcopus nullam habens titulum verum, nec putativum, non solum potest, sed etiam debet ex seipso Episcopatum dimittere.
28. Fures & invasores quo diutius rem detinent, eo magis peccant.
29. Intrusus propter quis dicitur & n. 32. & 36.
30. Prædo maximus est intruder se in Ecclesiam & falsus Prælati.
31. Intrusus potius dicitur incubator, quam possessor.
32. Intrusi habentes titulum putativum, sed non à legitimo Superiore, cedere possunt, ac debent absque alia Papæ licentia.
33. Titulus putativus nisi proveniat à legitimo Superiore, non dicitur coloratus, nec suscipitur opinione communi.
34. Electi in schismate dicuntur hæresarchæ & eorum gesta ex communi errore non suscipiuntur.
35. Prælati intrusivi non potest conferre Sacramenta, ac si conferat, executionem non suscipiunt.
36. Intrusus dicitur non solum qui sine electione, sed etiam qui electione non canonica, puta minoris partis beneficium occupat.
37. Episcopatum accipiens Regia ordinatione tenetur illi cedere sine licentia Summi Pontificis.
38. Item privatus ab Antipapa, vel alio schismatico.
39. Electus à minore parte tenetur cedere, dummodo de non canonica electione constat in figura iudicii.
40. Intrusus habens titulum putativum à legitimo Superiore cedere non potest sine licentia Papæ.

- 41. Possessor facti suffulto aliquo colore tituli dimitti non potest sine Superioris licentia.
42. Simoniacus an possit Episcopatum resignare sine autoritate Superioris.
43. Intrusus cum titulo colorato in articulo mortis potest beneficium dimittere non expectata Superioris licentia.
44. Crimen hæresis & assensus inducunt privationem tituli ipso iure.
45. Paria sunt intrudere se in beneficium vel retinere beneficium quo aliquis canonicus est privatus.
46. Episcopus privatus ob crimen notorium vel declaratum per sententiam cedere potest atque Superioris auctoritate.
47. Secus si crimen sit occultum, n. 48. vers. Aut crimen.
48. Extrusus per sententiam non dicitur cedere, sed excedere.
49. Intrusus post rem iudicatum & executoriales non auditur.
50. Debilitas corporis impediens executionem pastoralis officii est iusta causa cedendi.
51. Podagra an præbeat legitimam causam renunciandi Episcopatum.
52. Infirmitas est iusta causa cedendi etiam si proveniat à propria culpa.
53. Distributiones quotidiane debentur senio concessis, si aliter resistere solent sunt.
54. Item infirmi ex propria culpa & peccato.
55. Debilitatem corporis non sequitur debilitas cordis, intellectus & spiritus.
56. Episcopus si propter debilitatem corporis sit inhabilis ad spiritualia, seu temporalia, potest, sed non cogitur renunciare, sed datur illi coadjutor.
57. Cardinalium Episcoporum resignationes admitti solent etiam non probatis causis licet ex resister.
58. Scientia in Episcopo est necessaria tam in spiritualibus quam in temporalibus.
59. Scientia defectus promotum dejicit in vitium.
60. Scientia eminentis desideratur in Pastore; competens tamen sufficit, nec defectus eminentis præbet iustam causam cedendi.
61. Congregatio examini Episcoporum coram Papæ à Clemente VIII. instituta.
62. Promovendi ad Cathedralia: & alia majori Ecclesia etiam insignis literaturæ subiciuntur examini.
63. Cardinales ad Episcopatum promovendi cur examinem non subeant.
64. Episcopi qui ad aliam Ecclesiam transferuntur, novo examini non subiciuntur.
65. Promovendi ad Cathedralia in partibus Infidelium, an & quando subiciantur examini.
66. Examinatores Episcoporum quod iuramentum præstent ante susceptum officium.
67. Instruendi de qualitatibus promovendi extra Curiam, à quibus sit iuranda.
68. Inquisitio de scientia promovendi extra curiam quomodo formari debeat.
69. Regulari ad Cathedralia assumendus à quibus habere debeat testimonium an sit idoneus ad alios docendos.
70. Malitia, seu dardities subditorum est iusta causa postulandi & obtinendi cessationem.
71. Actus faciendo est principalis actus Episcopi.
72. Episcopus propter persecutionem subditorum an debeat fugere & Ecclesiam deserere.
73. Episcopus propter scandalum aliquando non solum potest, sed etiam debet renunciare.
74. Scandalum omnino vitandum si sine peccato vitari possit, aliis secus & n. seqq.
75. Veritas disciplinae deseri potest propter multitudinem peccantium.
76. Multitudini non est parcendum quando excessus, vel defendit errorem.
77. Veritas bona vite vel iustitia propter scandalum nunquam deserenda est.
78. Scandalum potius vitandum, quam peccatum, cum dubium est an scandalum sit peccatum nec ne.
79. Scandalum quid sit, & unde dicitur.

- 80. Irregularitas quid sit, & in quo differat à suspensione.
81. Irregularitas tribus modis contrahitur.
82. Irregularitas naturalis quæ dicitur.
83. In corpore vitiatum non peccat anima, sed natura.
84. Irregularitates omnes, & earum penæ sunt de iure po-

Nisi cum pridem. Ponit & exponit sex causas propter quas Episcopi possunt petere, & Papa consuevit concedere cedendi licentiam, est clavis in materia renunciationis Episcopatum, & sæpe allegari solet in Sacra Congregatione rerum Consistorialium, ubi resignationum casus, & alia ad Consistorium Sanctissimi pertinentia examinantur, ut Cathedralium erectiones, uniones, divisiones; & consimilia; de quibus per gloss. in cap. 1. in vers. Pertinent, supra de transf. Episc. & in cap. sicut unire, in vers. Pertinere, infra de excess. Prælator. Prima pars reprobat has duas causas cedendi, videlicet zelum melioris vite, & humilitatem. Secunda ibi, intrusi. Ponit legitimas causas cedendi, ut pœdixi in Summa. Tertia ibi, Verum; reprobat alias causas cedendi; ut orium, laborem, inspirationem, & sic similes, probant id autoritatibus; & respondens ad id, quod opponi solet de Martha. Quarta concludit ibi, Monachus. Multi incaute hic allegant Abbatem Scidulum, qui tamen non scripsit super hoc textu: nam lectura, quæ inserta est inter Commentaria Abbatis, non est sua, sed Antonii de Burzio, ut constat ex illius subscriptione, & patet eundem illam conferenti cum lectura posita inter Commentaria Butri; nec tantum hoc reperitur factum de hac Decretali sed etiam de aliis pluribus, quæ sunt Antonii de Burzio; & tamen inadvertenter citantur de Panormitano. Quia ratio in factum fuerit, ignoro, nisi forte ut lectura Abbatis habeatur integra super singulis capitulis hujus compilationis.

In prima parte nota primò ex principio licet primam causam minus legitimam petendi, & aduocandi renunciationem Episcopatus, id est, propter frugem melioris vite Archiepiscopus enim Calartanus, ad quem innocens direxit hac Decretalem, intendebat vitam eligere solitariam melioris vite frugem sibi promittens, frugem, id est fructum, secundum Gofred. vel plenitudinem, seu uberitatem secundum Tancred. & Hostiens. aut retributionem, secundum Abb. Antiq. & Joan. Andr. Credebat enim, ut dicitur in textu, vitam contemplativam meliorem esse, quam activam. Unde colligitur non licere Episcopo, vel Curato Ecclesiam deserere ut transeat ad vitam solitariam vel eremiticam; neque id permittendum esse à Superiore, ut hic per Butr. num. 3.

Secundò notat Episcopum non posse curam pastoralem derelinquere ex hac sola causa: ut sit Monachus: Quod colligitur ex littera exponendo verbum illud, Solitarius, id est, monasticam: nam Monachus dicitur quasi solitarius, ut legitur, & notatur in cap. Placuit, il. 2. 16. quest. 1. & consonant verba, quæ habentur infra in §. Verum, ibi, facilius indulgetur ut ascendat Monachus ad Prælatum, quam Præsul ad monachatum descendat. Ad idem textum in cap. Proximo infra eod. ubi patet posse Episcopum pro Superioris autoritate ad monasticam vitam accedere, cum proficere nequit in regimine pastoralis ob perfectionis, vel aegritudinis impedimentum. Ergo his impedimentis cessantibus sola causa transeundi ad monasticam vitam non est legitima. Idem aperte probatur in cap. suggestum, 7. quest. 1. ubi serio conjungitur à Liberio Papa, qui à laboribus Episcopatus quieti Monasteriorum se tradunt; & ut se ipsos solvant, filios orphanos derelinquunt.

Præteret nulli licet de statu perfectionis ad minus perfectum statum transire, quamdiu potest ea quæ sunt perfectioris status exequi; hoc enim est retro aspirare: quod est damnable secundum Domini sententiam dicentis, Luca 9. Nemo mittens manum ad aratrum & aspiciens retro aptus est regno Dei, capite Penultima animalis de penitentia, distinctione 2. & hæc est ratio cur non liceat à Religione redire ad seculum, capite Sicut, capite Consulsi & capite Statimus de Regularibus, cum multis similibus; & cur non liceat à strictiori Ordine ad laxiorem transire, capite Sanè & capite Licet, eodem titulo. Cogellum Tridentinum, capite 19. §. Nemo estim regularis, s. 25. de regularibus, licet textus in capite 1. supra de translatione Episcoporum, ubi Innocentius III. redarguens Patriarcham Antiochenum, quod Metropolitanum electum ad Episcopatum transiisset: Nemo quodam, inquit, mutationis genere parvifissi majorem & magnum quodammodo minorasti, Episcopo Archiepiscopum: imò potius Archiepiscopum præsumis. Sed status Episcopalis perfectior est quam status Religionis; nam, ut inquit Dionysius de Ecclesia hierarchica, capite 5. Pontificem quidem Ordo confirmatius est & perfectior; Sacerdotum autem illuminatius & incitativius; ministrantium vero purgativius & discretivius. Ergo sicut non licet de statu Religionis redire ad seculum, aut à strictiori ad

laxiorem Religionem: ita non licet de statu Episcopali ad Religionem redire, nisi alia legitima causa subit.

Ad hæc ordo gratiæ est decentior quam ordo naturæ. Sed secundum naturam non movetur idem ad contraria: puta si lapis naturaliter deorsum movetur, non potest naturaliter à deorsum redire in sursum. Sed secundum ordinem gratiæ, licet de statu Religionis transire ad statum Episcopalem, capite unico 18. questione 1. & patet infra in §. Verum & in capite Proximo ubi Episcopus qui renunciavit Episcopatu propter perfectionem, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam ipso ignorante commissam vel aliam similem causam & ad Religionem transiit: potest iterum reassumi ad Episcopatum. Ergo non licet è converso de statu Episcopali redire ad statum Religionis.

Potremò, nihil in operibus gratiæ debet esse otiosum; sed ille qui est semel in Episcopum consecratus, perpetuo retinet potestatem consecrationis, capite unico cum ibi notatis infra de ordine ab Episcopo qui renunciavit Episcopatum, capite 2. versione Sicut enim Episcopus, supra de translatione Episcoporum; & docet Sanctus Thomas in 2. 2. questione 39. art. 3. Ergo Episcopus ut fiat Monachus, non potest curam Episcopalem dimittere quamdiu potest illam exercere, etiam aliquo tempore consecrationis seu Ordinis Episcopalis quam habet, esset otiosa & sine effectu: quod esse non debet, cum præterit Episcopatus sit nomen honoris non honoris, capite Quis Episcopatum 8. questione 1. & verba Apollot: Bonum opus, exponantur: id est actio Plebi utilis, ut per Divum Thomam in 2. 2. questione 185. art. 1. in responsione ad secundum.

Concluditur ergo Episcopum ex causa transitis ad Religionem non posse petere cedendi licentiam; nec si petat eam esse concedendam, nisi concurrat aliqua ex sex causis hic numeratis: quod tenet Sanctus Thomas in 2. 2. questione 185. articulo 4. & Turrecrem. in capite Hoc nequaquam, num. 2. 7. questione 1. Idem docet Innocentius in capite Post translationem, num. 4. infra eodem, dicens non licere Episcopatum dimittere propter Monachatum: quod dictum sequuntur ibi Hostiensis, num. 7. Joannes Andreas num. 9. Anchar, num. 2. & alii communiter Doctores in capite Licet de Regularibus.

Non obstat textus in dicto capite Hoc nequaquam 7. quest. 1. quia intelligitur de Episcopo qui convictus est de crimine t & propter hoc in Monasterium detraditur, ut ibi declarat glossa in verbo Uterius & Archid. ad finem.

Non obstat quod vita contemplativa sit preferenda activa & quidem in duodecim secundum Angulimum relatum ubi Arcidiacono in capite Privilegium, num. 3. de verborum significatione, lib. 6. & à Colletiar. hic, num. 2. dicente Domino, Luca 10. Maria optinam partem elegit: qua non auferretur ab ea. Quomiam ut hic dicitur: licet via contemplativa sit magis secura: tamen activa est magis fructifera; & licet illa sit magis suavis: hæc tamen magis utilis; & ut legitur in dicto capite Licet, §. Si verò de Regularibus. Sicut majus bonum minori bono præponitur: ita communis utilitas specialis utilitati præferatur; & in hoc casu rectè præponitur doctrinae silentio, sollicitudo contemplationi & labor quieti &c.

Secundò nota ex illis verbis: Nun et ortes te predicationis jam suscepta deserere ministerium &c. quod præcipuum Episcoporum munus est prædicationis verbi Dei; nec licet illud jam susceptum deserere ob suasionem melioris vite. Ad idem caput Inter cetera, infra de Officio Ordinationis, capite Cùm ex injuncto de hæresibus. Concilium Rhemensis, capite 14. Concilium Carthagenense IV. capite 20. rultum in capite Episcopus, ille 388. distinctione & Concilium Tridentinum, capite 4. sessio 24. facit textus in capite Penultima de consecrat. distinctione 2.

Tertiò nota in versione Quod si forsitan, secundam causam cedendi illegitimam esse, si Episcopus ex sola humilitate intendat de culmine Pontificis descendere; non enim licet humilitatem contra obedientiam exercere, quia ut inquit hic Butrius, num. 4. humilitas quæ contra obedientiam erigitur est superbia.

Interi. Hic incipit secunda pars Decretalis ex qua nota per ordinem sex causas cedendi quæ ponuntur in littera: quæ tamen omnes ad unam tandem reducuntur tanquam diversi rivi ad fontem: videlicet ad impedimentum exequendi Officium Pastorale; nam tunc demum causa cedendi legitima est, si Episcopus nequeat Munia Pontificalia exercere & ovibus sibi creditis ad salutem proficere, sive impedimentum proveniat ex parte ipsius: puta ob crimen, corporis debilitatem,

defectum scientie vel irregularitatem; five ex causis externis: puta ob malitiam plebis aut scandalum. Unde in dicto capite Licet, §. Si verò de Regularibus pro generali regula statuitur, ut quicquid potest Episcopus præse per se proficere: non debeat cedendi licentiam postulare aut etiam obtinere. Rationem assignat Sanctus Thomas in 2. 2. dist. 4. quæstione 185. articulo 4. quia perfectio status Episcopalis in hoc consistit, ut aliquis ex Divina dilectione se obliget ad hoc quod saluti proximorum insillat. Et ideo tamdiu ad retinendam curam Pastorem obligatur, quamdiu potest subditis sibi commissis proficere ad salutem. Contingit autem quandoque ut Episcopus impediatur procurare hujusmodi salutem multipliciter: videlicet in casibus hic expressis. Quomobrem in his dumtaxat jure potest Episcopus de licentia Summi Pontificis curam Pastorem desistere.

§. Propter conscientiam. Nota primam causam legitimam cedendi, videlicet conscientiam criminis; & pondera qualitatem illi annexam; exigent enim ut crimen sit tale ut post peccatum penitentiam impediatur executionem; & sic dictio illa forsitan non ponitur dubitative; sed affirmative, secundum glossam & Innocentium; nam ut inquit Hostiensis, num. 5. Sub dubio forsitan loquuntur sæpe periti; & fuit Philosophicum temperamentum.

Quædam igitur sunt crimina que impediunt Officii executionem post peccatum penitentiam; & glossa in verbo Dumtaxat & Abbas Antiquus in verbo Impeditur, versione Quæ ergo sunt crimina, exemplificant in simonia, capite Erga Simoniacos 1. quæstione 1. five sit in Ordine, five in Beneficio, secundum Hostiensem, num. 9. Joannem Andream num. 44. Burrium num. 9. Item in homicidio, capite Miror 30. distinctione, capite ultimo de tempore Ordinationis: de quibus duobus criminibus est expressum in capite Inquisitionis, in principio, infra de accusato. tit. quorum meminit etiam Divus Thomas, loco citato. Item in delictis que ipso jure irrogant infamiam, capite Infames, §. Porro 3. quæstione 7. quia licet culpa tollatur per penitentiam: non tamen deletur infamia, §. Hinc colligitur 2. quæstione 3. idque efficit enormitas ex qua remanet perpetuum sippulum, ignominia vel indignitas perpetua, ut inquit hic Baldus num. 4.

Quod tamen secundum Doctores est verum, quando crimen irrogat infamiam naturalem civilem; five insillatur ipso jure, five insillata sit per sententiam: ut per Burrium hic, num. 9. Alios casus recenset hic Hostiensis, num. 9. Joannes Andreas num. 44. Burrium eodem numero 9. & Anchar. num. 2. videlicet si quis excommunicatus, suspensus vel interdictus se in contemptum Clavium fecerit ordinari, capite Cum illorum, §. Si autem de sententia excommunicationis, vel præsumpserit celebrare, capite Si quis Episcopus in Concilio 11. quæstione 3. vel Beneficia conferre seu recipere à contemne; vel interdium Pape violente, capite Tanta de excessu Prælatorum. Item falsificans Literas Pape, capite Ad falsificationem, de crim. falsi. Item hereticus, c. Inter sollicitudines de purgat. Can. Item Sodomita, c. Clerici de excessu Prælat. Item reverentes peccatum in Sacramento Penitentis sibi detectum, cap. Omnis, §. fin. de penitent. & remiss. Item incorrigibilis, & nimium in contumacia perseverans, cap. Veritatis de dolo, & contum. Hæc crimina dicuntur gravia, & enormia, in quibus post penitentiam dispensari non consuevit secundum Hostiens. Joan. Andr. & alios proximè citat. & propterea præbent legitimam causam postulandi, atque admittendi cessionem.

Quædam verò sunt crimina, quæ post peccatum penitentiam non impediunt executionem. Et propter hæc non licet Episcopatum dimittere, ut hic deciditur; quia secundum Hostiens. num. 10. sufficit per solam penitentiam satisfacere suo Creatori, argum. fin. infra de Simon. cap. fin. de tempor. ordin. cap. Ferrum, 50. distinct. Nec, ut inquit Joan. Andr. num. 8. in ver. Remanent, & Cardin. in 6. notab. numer. 2. debet quemquam ex talibus conscientia erronea cruciari cum deponenda sit ad Pape non solum consilium, sed etiam determinationem, ut in cap. Inquisitionis, infra de sent. excomm. quia nullus peccat legis autoritate, cap. Qui peccat, 23. quæst. 4. qui tamen ipsam deponere non potest, nisi ipsam sequatur, non evadit periculum, cap. Nervus, 13. dist. & cap. Per tuas, de simon.

Tertio nota quod etiam conscientia criminis impediens executionem officii post peccatum penitentiam sit iusta causa renunciandi, non tamen fieri potest renunciatio propria autoritate, sed requiritur Superioris licentia, ut probat littera, ibi cedendi potest licentia postulari. Unde glossa in ver. Dumtaxat, Innocent. & Compotell. ambo num. 1. in ver. Cedendi, colligunt, pro nullo crimine quantumcumque gravi posse Episcopum cedere licentia Pape, arg. cap. Prox. vers. Unde quidam, inf. eod. & cap. Denique, 6. quæst. 3. & l. Tutores, §. Qui se ff. De administr. tut. Ratio est; quia ut inquit S. Thomas in 2. 2. quæst. 185. art. 4. Sicut curam regimini assumit aliquis per providentiam superioris Prælati, sic etiam oportet, ut per ejus autoritatem ex consilio præ-

dictis deserat suscipiam. Adducit verba Innocentii III. que habentur in fine hujus Decretalis, ibi, Si penas habetas, quibus satagas in solitudinem evolare, ita tamen astricta sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habes obsequia nostra missione volatum. Alia ratio desumitur ex cap. inter corporalia, supra de trans. Episcopus, quia scilicet, fortius est spirituale vinculum, quam carnale; sed dissolutionem carnalis conjugii, quod est inter virum & feminam, Deus suo tantum judicio reservavit, præcipiens, ut quos Deus conjunxit, homo non separet. Ergo non est dubitandum quin spirituale conjugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum: non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem, dispositionem aut cessionem Romani Pontificis (cum constat esse Vicarium Jesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur: & ideo tria hæc que præmissimus, non tam constitutione canonica, quam insitutione divina soli Summo Pontifici reservata. Hæc tibi. Demum idcirco Prælatum non potest ex seipso desistere prælaturam, quam suscepit, quia suscipiendo videtur cum ea quasi contrahere, cap. Cum inter Canonicos, supra de elect. Pro hoc, l. Sicut, c. De action. & obligat. & cap. Per tuas de voto. Quia ratione utuntur hic Joan. Andr. num. 3. in ver. Jam suscipit, & Cardin. num. 1. referentes illud Senecæ epist. 22. Turpe est cedere oneri & lacuari cum officio, quod semel suscepisti.

Quæro; quid in Episcopo intrusus, an possit cedere abique licentia Summi Pontificis. Pro clariori hujus questionis solutione distinguo intrusos in quatuor species. Quidam enim sunt intrusi, qui nullum prorsus habent titulum nec putativum, nec verum; sed de facto invadunt Ecclesiam, quos stricte schismaticos appellant, in cap. 1. infra de schismat. Innocent. in princ. Host. num. 1. Butr. num. 4. & in rubr. eod. tit. Joan. Andr. n. 1. Abb. num. 1. & Marian. Socin. num. 4. qui scilicet proprium Episcopatum eiciunt de Sede Episcopali, & Episcopatum occupant, & suos constituunt Sacerdotes, cap. Scire, 7. quæst. 1. cap. Inter hæresim. 24. quæst. 3. Et hujusmodi intrusos manifestum est non solum posse, sed etiam teneri cedere, seu potius recedere abique alia Superioris licentia, quia tales dicuntur invalores & fures, c. Ordinationes. 9. q. 1. & ideo quò diutius non detinent, eò magis peccant & fur semper est in mora restituendi, l. Si profare, §. penult. ff. De condit. fart. nec remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, c. Si res aliena, 14. q. 6. Ergo si intrusi possunt sine licentia renunciare, quia etiam ad id tenentur Canonis autoritate, ut dicitur hic Tancredus, & Joannes. Quibus consentit glossa in ver. Sed dum taxat. Dum concludit intrusum debere omnino cedere, quia nec quantum ad opinionem, nec quantum ad veritatem titulum habet. Et sequitur J. Andr. n. 4. dicens verè intrusos, qui nullum habent colorem tituli, posse ac debere possessionem facti dimittere abique alia Superioris licentia, Butr. n. vers. Conclude mentem gloss. & vers. Inferitur tertio. Henr. Boich. col. 1. ante medium, vers. Aut non habet titulum coloratum, sed de facto. Card. in §. Intuari, n. 2. & Bald. num. 1. ubi ait: Quidam est intrusus qui non habet esse, nec figuram esse, ut quia non fuit electus, vel confirmatus, & ille propriè non dicitur cedere, sed recedere. Ille ergo qui non est Prælatum, nec re, nec nomine, nec communi opinione, & tamen possidet, vel quasi, ille propriè dicitur intrusus. Omnes enim intrusi sunt prædones, & eorum possessio non est cum titulo nec figura iustitiæ: & ideo non perinet ad iudicii activi vigorem, ut notatur in l. Communis dividua. §. Inter prædones, ff. Comm. divid. nam maximus prædo est intrudens se in Ecclesiam, vel officium, & falsus prælatum, ut notatur in l. Falsus in princ. ff. De fart. & in l. Qui nomine, ff. De falsi. & ille potius dicitur incubator, quam possessor, ut notat in l. Si que loca, Codic. de furt. & falsis, rei domus, lib. 11.

Quæ omnia probantur evidentè in cap. Quis dinceps, 16. q. 7. ubi Gregorius VII. in generali Sinodo prædicens. Si quis dinceps Episcopatum, vel Abbatium de manu alicujus laice personæ susceperit, nullatenus inter Episcopos, vel Abbates habeatur, nec allo ei ut Episcopo, seu Abbati audientia concedatur. Insuper et gratiam B. Petri, & introitum Ecclesie interdicitur, quousque locum, quem sub crimine tam auditionis, quam inobedientiæ (quod officii idolatria) cepit, respiciendo non deserit. Ad idem est textus in c. Si quis neque à Clero populoque vocatus, vel pulsatione coactus Episcopalem, seu Sacerdotalem non sacro animarum, sed inanis gloria avaritia fultus dignitatem accepit, & in vita sua non sponte reliquerit, cumque insperata mors penitentem non invenerit, proculdubio in æternam peribit concordat. c. Petimus, 11. q. 1. ubi Episcopus, qui plebem invalerat, si admoitionis relinquere contempserit, & emendare illicitum, autoritate judiciaria jubetur excludi, cap. Falsus, 7. q. 1. & c. Andromis, 3. q. 2. & hic primus casus est extra omnem difficultatem.

Quidam

Quidam sunt intrusi, qui etiam verum titulum non habent, tamen habent putativum, sed non à legitimo Superiore, quia non apparere esse fuisse ingressos autoritate Superioris habentis jus influendum. Dicitur enim intrusus qui præter Superioris autoritatem intruditur beneficium, cap. Quo diversitatem, de concess. præbend. Petrus Brixien. in reperi in ver. Intrusus, seu qui propria autoritate sine aliquo titulo, vel colore beneficii occupat, secundum Calder. conf. 558. aliis 13. de verb. signif. in princ. Felin. in c. Qualiter, & quando, il. 1. in ver. per illum gloss. n. 15. de accusat. Ferret conf. 12. n. 16. Et tales participant cum præcedentibus intrusis; & ideo possunt ac debent Episcopatum dimittere abique licentia Superioris. Ratio est quia titulus putativus, id est, qui communiter verus reputatur, nisi proveniat à legitimo Superiore, non dicitur coloratus, nec gesta cum titulo tali insilluntur errore seu opinione communi, ut determinat Compotell. in c. Nihil, n. 4. in ver. admittit, vers. Item per superiorem confirmatum, supra de elect. qui subscribitur ibidem Butr. n. 24. Anchar. q. 4. ad finem Henric. Boich. in §. Ceterum. n. 4. idem docet Archid. in c. Alienationis, n. 2. 12. q. 2. Bald. in l. Barbarus, in 1. lect. num. 29. & ibi etiam Jap. n. 48. ff. De offic. Prætor. Ad quò adduco textum assertum in c. 1. infra de schismat. ubi Octavianus, & Guido, qui intruderunt se in Papatum, carebant titulo vero habendo tamen putativum, sed non à legitimo Superiore, quia electi fuerant in schismate, ut referunt ibi gloss. 1. Hostiensis Joannes Andreas in principio eosque tanquam veros Pontifices reputaverunt, & coluerunt universa Germania & aliquot regiones Italie, ut habetur in historia Concilii Lateranensis sub Alexandro III. ex quo desumptus est ille Canon totius Concilii parte 2. paginæ 655. secundum novissimum impressionem Parisiensem. Et tamen in dicto capite 1. appellatur hæresis, & decernuntur irritæ non tantum ordinationes ab eis factæ; sed etiam factæ ab illis, qui à predictis schismaticis Ordines susceperunt, ut illic adnotat Innocentius num. 1. in fine. Unde Anchar. ibid. num. 1. dicit viribus carere que geruntur per schismaticos, etiam si gerantur prætextu publici officii. Et quò dicitur in l. Barbarus, habere locum in eo qui dignitatem possidet bona fide, & factus si se intrusus, ut schismaticus, quia ipsum innuit ante eum Innoc. ibidem num. 4. dicens Prælatum intrusum non posse subditis, quibus per intrusum datum est Prælatum, conferre Sacramenta; ac si conferat, executionem non conferre; non quia est suspensus, sed quia non fuit subditis executionem conferre non potest. Cum igitur hic intrusis titulo colorato carerentibus non suffragetur communi reputatio, seu titulus putativus, qui non provenit à legitimo Superiore, hinc sequitur ut non solum possint, sed etiam debeant cedere Episcopatum, non obtenta à Summo Pontifice licentia, præsertim quia inter eos, & Ecclesiam non est contractum spirituale conjugium. Unde non est opus Superioris autoritate, cum non agatur de dissolutione aliqui vinculi, sed tantum in iusta possessione renunciatur. Et sic tenent hic Tancredus, Joan. gloss. Joan. Andr. Burr. Card. & Baldus superius citati in casu precedenti. Et pro hæc sententia est textus clarus in cap. Ordinationes, 1. q. 1. ubi ordinationes, seu electiones, que non communi consensu secundum canonicas functiones fiunt, & ab his, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, à Gregorio VII. falsè iudicantur, quoniam qui taliter ordinantur, non per oilium, id est, per Christum intrant; sed ut ipsa Veritas testatur, fures sunt & latrones. Unde Joannes de Imola, conf. 132. num. 7. Intrusum dicit non solum qui sine electione, sed etiam qui ex electione non canonica, puta minoris partis beneficium occupat. Et cum eo insillat aditum non potest esse Matrimonium, secundum Petr. de Anchar. conf. 377. num. 3. & 4. & est textus in cap. Conventus, 23. quæst. 8. ubi Ambrosius de Ecclesia ab Imperatore occupata: Non licet, inquit, tibi illam habere. Quid tibi cum adultera? Adultera est enim qua non est legitimo Christi conjugio copulata. Et secundum hæc abique Romani Pontificis licentia potest, & debet renunciare qui Episcopatum accepit regia ordinatione, cap. Si per ordinationem regium, 63. dist. cap. Si quis delin- gis, 16. q. 7. Item provisus ab Antipapa, seu Patriarcha, vel alio schismatico, ut sunt Valadice Ruthenorum Episcopi, iuxta text. in d. cap. 1. de schismat. Neque enim suffragatur eis Constitutio Concilii Constantiensis, quæ incipit, Ad extirpanda, ut ibi latissime probavimus à n. 53. usque ad 126. Item electus à minori parte capituli, ut in d. cap. Ordinationes, 1. q. 1. vel alius non canonicè, secundum Compotell. in cap. Quod sit, in 1. gloss. in ver. Item queritur, num. 16. supra de elect. Archid. in cap. Si cui, in gloss. Quid sit consensatio, eod. tit. lib. 6. & Hostiens. in cap. Prælatum, infra de accusat. quibus consentit Baldus hic num. 2. dummodo de non canonica electione constat in B. Fagnan. in l. Lib. Decretal.

gura iudicii. Hi enim omnes nec titulum habent, nec aliquem colorem, & hic quoque secundus casus est satis privatus. Quidam verò sunt intrusi, qui carent quidem titulo quoad rei veritatem, sed tamen habent putativum autoritate Superioris, & aliquem colorem tenendi, ut quia delictum, vel defectus iniciens titulum est occultus. Et tales cedere non possunt abique licentia Summi Pontificis, quia ille putativus titulus, & coloratus opinione communi habetur insillat, cap. Auditis, de elect. Gloss. Innocent. Butr. Abbas, alii in d. cap. Nihil eodem rit. & dixi in d. cap. 1. numer. 127. infra de schismat. Unde sicut in titulo vero hujusmodi licentia exigitur, ita & in putativo, & colorato, ut dicit hic diversis verbis Butrus numer. 8. vers. Quidam sunt conventus titulo. Henric. Boich. princ. vers. Et tunc aut habet titulum coloratum, & Bald. num. 1. ubi considerata, inquit, quò interdum quis est tacite intrusus, ut ille qui habet figuram esse, tamen non habet efficaciam esse, & iste non potest cedere sine licentia Domini Pape; puta illegitimus, qui fuit electus, & confirmatus tacite de suo illegitimitate. Et ita intelligi possunt hic Innocentius, & Compotell. uterque num. 1. in ver. Cedendi, dum dicunt se jam ad dimittendam possessionem facti exigi Superioris licentiam hoc enim intelligi debet de illa possessione facti, quæ licet sit nulla, est tamen fultiva aliquo colore tituli, scilicet ex opinione hominum, ut declarat Joan. Andr. 43. v. Et ibi titulum habet, Butr. d. num. 8. Henric. Boich. ante med. vers. Innocentius hic qui dicit, & Cardin. in §. Intuari num. 2. Et iuxta hoc qui per simoniam adeptus est Episcopatum, si quidem simonia per alium fuit commissa eo ignorante, ut infra in cap. Proximo. habet titulum, vel saltem colorem & ideo licentiam expectat. Quò tenet Specul. tit. 2. §. Non ostendendum, vers. 21. relatus hic à Card. in §. Intuari, vers. Et in eo quò dixi de simonia: si vero simoniam commiserit per seipsum & delictum sit publicum & notorium, non est opus licentia; quia simonia impedit titulum, vel colorem, text. est in d. c. Ordinationes, & in c. Si quis neque, 1. q. 1. Sin autem crimen sit occultum, expectanda erit licentia Superioris. Et hoc propter duo, ut inquit hic Butr. eod. n. 8. ad fin. vers. De simonia autem. Primo, quia hujusmodi titulus putativus habetur per vero. Secundo, quia de facili cum talibus bene administrantibus & occultis dispensat Romana Ecclesia arg. infra. §. Persona vero.

Conclationem superius firmatam, quò intrusi habentes titulum putativum, & coloratum, cedere non possint abique licentia Pape, limitat gloss. hic in ver. Sed dumtaxat, & Butr. loc. cit. nisi in articulo mortis vellet renunciare; quia tunc ad purgandam conscientiam possunt dimittere beneficium non expectata Superioris autoritate, si careant illius presentia; & sufficeret ut dimitterent in manibus alterius Superioris, puta Penitentiaris, seu Confessoris electi, allegans cap. Si quis iudicente 17. q. 4. & cap. fin. de penit. & remiss.

Tu dic secundum Host. num. 7. Henric. Boich. col. 1. ante med. vers. Et nota, & Sylvestr. in ver. Renunciatio, n. 3. vers. Tertium Episcopus, & hujusmodi, in morte renunciabit mente, scilicet si aliter neque, & in manu Archiepiscopi, si potest; alia simpliciter Sacerdotis, si hac conditione, si Pape placuerit; & si convalescit, eum quam citissime adeat, pariterque ei humiliter se devote, arg. capite. Non dabant de sent. excomm. Et interim fructus custodiat, vel in utilitatem Ecclesie expendat, arg. cap. Cum vos, de offi. ordin. accipere tamen sibi potest vix necessaria sibi, cap. Non satis, & cap. Perce 86. dist.

Quidam denique sunt intrusi, qui ab initio verum, & legitimum titulum habuerunt, sed postea titulus redactus est ad non titulum, eò quòd commiserint aliquod crimen inducens privationem tituli ipso jure, puta, hæresis, cap. 1. 24. q. 1. cap. Ad abolendum, §. Presenti, infra de hæres. Extravag. Pauli IV. cum ex apostolica vel assensu, ut in c. 1. de homicid. lib. 6. secundum Bald. hic num. 3. Patia enim sunt intrudere se in Beneficium vel retinere Beneficium, quo aliquis canonicè est privatus, & cum dicitur, de purgat. canon. & tradit Petrus Brixien. in reperi. in ver. Intrusus.

Et nunc distinguatur: nam aut crimen est notorium, seu declaratum per sententiam; & tunc cum sic privati non habeant titulum, neque colorem tenendi, cedere possunt abique Superioris autoritate, Et Anton. de Butr. hic nu. 8. vers. Inferitur secundo. Quoniam, ut Baldus loquitur n. 1. qui extrusus est per sententiam, non dicitur cedere, sed recedere, cum non habeat esse, nec figuram, ex quo remotus est illo actu, l. Diffensator, ff. De solut. Et propterea intrusus post rem iudicatum & executoriales, non audiatur; sed debet tradere possessionem captam, etiam si alieget notorium non jus petentis, quòd potest insillari, & requirit altiorum indignum, ut per Palcott. de offi. 441. par. 3. lib. 3. per totam. Aut crimen est occultum,

K 4

Et alia lata non est sententia: & non licet absque licentia, seu autoritate Superioris renunciare. Ratio est, quia suffragatur illis communis error, seu titulus putativus ab initio proveniens a legitimo Superiore, ut per Butr. ubi supra.

80 §. Alia vero. Nota hic secundam legitimam causam resignandi Episcopatum, nempe debilitatem corporis, sive proveniat ex senectute, sive infirmitate, dummodo tamen sit talis, quae reddat Episcopum inhabilem ad executionem, & administrationem officii pastoralis. De senectute habetur in capite 1. supra eod. De cuius initio, & progressu scripti latissime in capite Cum sis, infra de convers. conjug. De infirmitate autem gloss. hic in v. Dantaxat. Hoff. n. 13. & Joan. Andr. n. 44. exemplificant in morbo sonico qui cuique rei agende impedimento est, ut lege Morbus, ff. De verborum significatione & l. Quasi, ff. De re iudicata.

81 Sed numquid ratione podagrae liceat cedere licentiam postulare? Sic Decretum Baldum hic, num. 6. habet omnia ad iudicium arbitrium pertinere: ut lege Podagra, codice Qui morbo se excusat, lib. 10. & sufficienti informatione summaria: ut notatur in lege In causa, §. Hoc autem, ff. De procuratoribus. Ex hac tamen causa vidi saepius denegatum Episcopis licentiam cedere in Sacra Congregatione rerum Consistorialium.

82 Debilitas vero quae reddit Episcopum, ut supra inhabilem: habetur pro legitima causa postulandi & admittendi resignationem: etiam si peccato proveniat: dummodo Episcopum poeniteat, capite Cum infirmitas de poenitentia & remissione, §. Notat hic Hostiensis, num. 13. in fine in verbo Infirmitas corporis. Prout in simili Sacra Congregatio Concilii aliam consulti: an scilicet confessio, si aliter reddere soliti sint: distributiones debeantur: & ac etiam infirmis ex propria culpa & peccato: respondit debere aliam enim nimis rigor esset; nec Superiorem huiusmodi inquisitionem facere debere addando afflictionem afflictis, quia multe possunt esse cause & non tarpet; & hanc partem tanquam mitiorem amplexus est Gregorius XIII.

83 Secundo nota, ad debilitatem corporis non sequi debilitatem cordis & intellectus & spiritus: sed potius augmentationem quasi invicem opponantur: ut hic per Butrium, num. 10. in 2. notabili Concordat caput 1. supra eodem ibi: vergente deorsum conditione corporea, fervor spiritus in sublimiora conscendit.

84 Non obstat si dicatur: infirmitas non praebet legitimam causam cedere, quia dandus est coadjutor: ut in capite Ex parte, de Clericis agrotantibus; nam primo responderetur in procedendo, si Episcopum ex debilitate relictis sit inhabilis quoad temporalia tantum; tunc enim licet in temporalibus non possit proficere: non propter hoc cogitur cedere; sed dandus est illi coadjutor: casus est in capite Quia frater 7. quaestione 1. Secus vero si relictus sit inhabilis in totum quoad spiritualia, quia tunc habet legitimam causam cedere. Ita Innoc. hic num. 4. Hostiensis num. 13. in verbo Pastoralis. Joannes Andreas in eodem verbo; num. 9. Butrius, num. 11. & Cardinalis in §. Alia vero num. 1. Deinde responderetur debilitatem corporis quae quis reddidit inhabilis ad spiritualia seu temporalia praebere iustam causam renunciandi in volente: ut hic. At in prius non compellitur, sed dandus est illi coadjutor: ut in dicto capite Ex parte, secundum Hostiensis & Butrium proximi citatos.

85 Porro Cardinales Episcopi consueverunt admitti ad resignandum, etiam si debilitas corporis, vel alia causa hic expressa non probetur, forte in eis pro causa est obligatio, quam alias habent residendi in suis titulis, ut in c. de Cler. non residen. & coadjuvandi Romanum Pontificem in executione Sacerdotalis officii iuxta text. in cap. Per venerabilem, Rationibus, qui gl. sit legit. & Decretum Concilii Tridentini in cap. 1. ff. Quae vero, sess. 25. alias amittunt fructus beneficiorum, & officiorum ex Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 9. in Bulla Reformationis Curia in tit. de Cardinalibus.

86 Advertitur, a pluribus annis servari ut cessationes huiusmodi remittantur ad S. Congregationem rerum Consistorialium, in qua causa discutuntur formato etiam processu.

87 §. Pro defectu. Nota hic primo scientiam in Episcopo esse necessariam ad regimen tam spiritualium, quam temporalium. De scientia in spiritualibus habetur 38. dist. per tot. Et de hac plura scripti in c. 1. supra de Summa Trinit. Et fid. Cathol. De scientia vero in temporalibus habetur in c. Fratrem nostrum, 86. dist. in c. Petrus, 39. dist. & in §. 1. 36. d. Et utramque esse necessariam in Episcopo, notat ibi gloss. in ver. Temporalium. Quia inquit, in his aliis docere debet Episcopus; & ideo aliorum doctrina indigere non debet, c. Convenientibus, 1. q. 7.

88 Unde defectus scientiae promouit deiectionem inquit, cap. final. infra de atat. & qualitat. secundum Hostiensis. hic num. 14. in ver. Pro defectu, & Joannes Andreas in eod. ver. num. 10.

89 Secundo nota in ver. Quamquam. Quod etiam eminenti scientia desideranda sit in Pastore; tamen competens sufficit, nec defectus eminentis praebet legitimam causam cedere secundum Innoc. num. 4. in ver. Defectu. Hostiensis. numer. 19. in ver. Toleranda, & Butr. num. 15. concordat cap. Cum nobis olim, sup. de elect. Concilium Lateranense sub Leone X. de reform. Curia, sess. 9. in ppine. ibi. Curialitas antiquae cum competenti litteratura, aliqui si eminenti scientia esset necessaria absolute in Prelato, pauci ad Episcopatum promoverentur; cum vix ad culmina dignitatum viri eminentis scientiae valeant reperiri, ut legitur in c. Venerabilis, §. penult. infra de praeb. & ibi notat gloss. in ver. Eminentis, & Hoff. hic num. 11. Itaque ut verbis Baldi utar, n. 6. in Episcopo requiritur scientia eminentis, tamen toleratur scientia competens, sed nihil sciens, etiam si sit Episcopus, debet deoipso, allegat. l. Sed & reprobari, ff. De excus. tutor.

90 Ceterum hic casus deservendi Episcopum ob defectum scientiae hodie vix potest contingere: nam promovendi quidem in Curia ad Cathedralis & alias majores Ecclesias, ut Episcopi Italiae & insularum adjacentium, accurate examinantur iuxta antiquissimum Ecclesiae morem: olim namque Originistarum, Coelestii, aliorumque haereticorum novae, aut certe restituta haereticorum dederunt Consistorio Conc. Carthag. c. 1. in qua praescribitur quae forma Episcopus recens ordinandus examinari debeat, ut habetur tom. 1. Concil. pag. 777. col. 2. & refertur in cap. Qui Episcopos ordinandos est, 23. dist. Et hanc primum morem a Clemente VIII. in Ecclesia restitutum esse, eoque, qui ordinandi sunt Episcopi, una cum aliquot delectis ad hoc Cardinalibus, adhibitis simul qui in urbe sanctae doctissimi Theologis, & Canonici Juris consultissimis, diligenti, atque improvviso examine in praesentia Pontificis probant. Atque ita nunc non nisi bene differis aditum patere ad Episcopatum scribit Card. Baronius Ad Annam 1588. num. 68. Quod institutum magno Christianae Reipublice bono, aliique quoque Pontificibus illius successores postea retinuerunt. Et ego plenius examinatore Canonici jam a pluribus annis in iure Pontificio examinavi Episcopos promovendis coram Sanctissimo D. N. Urbano VIII. Hoc autem examen subire tenentur omnes etiam insignis, & exploratae litteraturae, ut et ne ipsi quidem Episcoporum examinatores sint ab eo immunes. Et digni est memorari quod D. Cardinal. Gypsius tunc in minoribus agens quae die examinavit aliquos promovendos; mox fuit ipse examinatus ad Ecclesiam Annonianensem. Quod ipsum ad Novariensem Ecclesiam nuper contigit D. Torriello, qui mihi successit in officio Secretarii sacrae Congregationis Episcoporum & Regularium Excipitur tantummodo ab huiusmodi examine sacrae Romanae Ecclesiae Cardinales, qui Cathedralibus praesidentur. Nam Summi Pontifices quam sollicitudinem universae Ecclesiae ex muneri sui officio debent, eam hinc potissimum impendunt, ut lectissimi mox tantum ibi Cardinales alicuique ad praescriptum Concilii Trident. c. 1. §. postremum, sess. 24. Et cum Cardinales assumpti iam sint ad gradum Episcopis eminentiorem, ut desinitur in decretali epistola, quam scripsit Archiepiscopus Cantuariensis Eugenius IV. dum Florentiae praesideret in Concilio Florentino, quae incipit, Non Medici dolere, & habetur in Bullar. tom. 1. pag. 282. utique non egent novo examine ad inferiorum dignitatem, c. Gesta 72. dist. c. Accipimus infra de atat. & qualitat. & ibi gloss. in ver. Reputare Innocentius qui allegat concordantes in eod. ver. num. 3. Hoff. num. 12. & reliqui interpretes. Cum praesentem scientiam, & alias qualitates in promovendis ad Episcopatum praesentis Concilii Tridentum decernit etiam ad Cardinales pertinere, quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum universalis Ecclesiae administratio tatur, nefas videri poterit non in etiam virtutum insignibus eos fulgere, qui mentis in se omnium oculos convertant, ut legitur in Decreto Concilii Trident. c. 1. §. Quae vero de Episcopis dicta sunt, sess. 25. Conferat ad hoc quod notat Innoc. in c. Cum Venerabilis, num. 7. vers. Item si admittit infra de except. ubi determinat semel admissum ad aliquod officium non posse in simili officio reprobari requirentes eandem personae idoneitatem, & sequitur Bald. in Margarit. in ver. Approbatas. Et hac ratione Episcopi, qui ad aliam Ecclesiam transferuntur, huic examini non solent subijci.

91 Sed nec promovendi ad Patriarchales, Metropolitanas vel Cathedralis Ecclesias, quae sint in partibus insularum; quia non habent quos doceant tanquam Clero populoque carentes, ut in Concilio Trident. c. 2. sess. 14. Verum si contingat ut eiusmodi Praelati singulares deputentur in Suffraganeos alicujus Cardinalis Episcopi ad praescriptum Concilii Lateran. sess. 9. de Card. tunc et ipsi consueverunt examinari, ut scriptis vidi observatum.

92 Ad hac Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. in Congregatione examinis promovendorum ad Ecclesias Cathedralis, habita in Palatio Vaticano die 16. Martii 1625. decrevit, & mandavit, ut examinatores non audeant propalare, nec ullo

93 modo indicare examinandos ea, super quibus illos interrogare intendunt & tam ipsi examinatores, quam quicumque alii qui examini interfuerint, in votis proferendis omni modo absterneant a quocumque temperamento, veluti quod examinandi iterum revertantur vel quod Vicarium in S. Congregatione approbatum secum ducant, aut quid simile sed teneantur sententiam suam simpliciter, ac praesertim proferre, an sibi videantur idonei secundum praesentem iustitiam ad munus Episcopale subeundum, insuper ne vota etiam propria, aut ea quae gesta sunt in Congregatione, publicentur, aut communicentur alicui, qui Congregationi interesse non solet, voluit idem Sanctissimus D. N. ut tam S. R. E. Cardinales, quam ceteri Praelati ejusdem Congregationis iuramentum praestiterunt de servandis in hoc Decreto contentis, sub penis & censuris incurrendis iuxta statuta Sacrae Congregationis S. Officii hae sequenti forma.

94 Pro Cardinalibus. Ego N. miseratione divina S. R. E. Cardinalis, &c. talis per me sacrosanctis Dei Evangelii coram praescriptis iuro, ac promitto servare omnia contenta in praesenti decreto Sanctissimi D. N. per me lecto sub pena excommunicationis, a qua non nisi a Sanctissimo D. N. absolvi possim. Sic me Deus adjuvet & haec Sanctus ejus Evangelium.

95 Pro Praelatis. Ego N. &c. constitutus coram vobis Eminentissimo & Reverendissimo D. S. R. E. Cardinali N. &c. talis per me sacrosanctis Dei Evangelii coram praescriptis iuro, ac promitto servare omnia contenta in praesenti decreto Sanctissimi D. N. sub pena praescriptae excommunicationis late sententiae, a qua non nisi a Sanctissimo absolvi possim. Sic me Deus, &c.

96 Quod quidem iuramentum ea religione observari consuevit, ut ne quidem in genere indicetur examinandis materia, super qua illos intendunt interrogare. Quamobrem prosum illiterati & qui gravissimum hoc iudicium subire & tanto periculo se exponere non audent. Quod si audent tanquam inhabiles repellerentur, ut interdum contingit. Haec de promovendis in Curia.

97 Extra Curiam vero ex Tridentini Concilii praescripto & Constitutione Gregorii XIV. edita idibus Martii 1591. Instructio de qualitatibus sumitur tantummodo a Sedis Apostolicae Legatis, seu Nunciis provincialibus, aut ejus Ordinario eoque deficientes a vicinioribus Ordinariis, ut in cap. 2. sess. 22. ubi etiam statuitur, ut alumnus scientia ejusmodi pollet, ut muneri sibi injungendi necessitati possit satisfacere;

98 Ideoque antea in Universitate studiorum Magistris, sive Doctores, ut Licentiatos in sacra Theologia, vel Jure Canonico merito sit promotor, aut publico alicujus Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, a Superioribus suae Religionis similem fidem habeat Praedicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio eorum fundenda, haec fidei et gratiae referre teneantur; alioquin Superiores suos habeant utores. Aliae etiam complures diligenter, quo instructio huiusmodi fidei & fideliter habeatur, praescriptae sunt ex Decreto Sacrae Congregationis rerum Consistorialium & praesertim in instructione particulari super hoc publicata & impressa anno 1627. in qua quod pertinet ad litteraturam, praescribitur ut testis interrogetur an sciant aliquid magis gradum in iure Canonico, vel in sacra Theologia indignum esse, quibus in locis, quanto tempore & quo fructu ipsi Theologus vel Juri Canonico operam dederint & an verè ea doctrina pollet, quae in Episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere & quae sit causa scientiae. Quod si promovendus nullum habens gradum, ex parte illius exhibeatur publicum alicujus Academiae testimonium ad praescriptum Concilii. Ac si ortus sit in provinciis, in quibus non sunt Universitates studiorum, neque confertur est suscipi gradum alicujem, ejusmodi testimonium sumatur ex viris gravibus & sacrae Theologiae, vel Juri Canonici peritis. Quod si Regularis sit a suis Superioribus regularibus, quorum appellacione quoad hoc intelligitur dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sive si nuncupentur cujusvis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Praepositi Generales, vel quavislibet Congregationum Praesidentes, sive Definidores, aut Visitatores Capitulum Generale representantes, sive alio quocumque nomine & in eorum absentia ipsorum Vicarii, seu Commisarii Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum; ut legitur in eadem instructione. Quae cum ita sint, non mirum si a multis annis, quibus eidem Congregationi rerum Consistorialium interfuit, tanquam unus ex Consultoribus nominatus in Bulla Sanctissimi D. N. Urbani VIII. super Institutione ipsius Congregationis, nunquam vidi, nec prius audivi quemquam ex hoc capite ignorante fuisse de Episcopatu de praesentibus, aut resignandi licentiam postulasse.

99 Propter malitiam. Nota quartam causam legitimam resignationis Episcopatus, id est malitiam, seu durtiorem subitiorum, cum scilicet adeo pervicaciae & incorrigibilis extiterit, ut Episcopus proficere nequeat apud ipsos,

100 modo indicare examinandos ea, super quibus illos interrogare intendunt & tam ipsi examinatores, quam quicumque alii qui examini interfuerint, in votis proferendis omni modo absterneant a quocumque temperamento, veluti quod examinandi iterum revertantur vel quod Vicarium in S. Congregatione approbatum secum ducant, aut quid simile sed teneantur sententiam suam simpliciter, ac praesertim proferre, an sibi videantur idonei secundum praesentem iustitiam ad munus Episcopale subeundum, insuper ne vota etiam propria, aut ea quae gesta sunt in Congregatione, publicentur, aut communicentur alicui, qui Congregationi interesse non solet, voluit idem Sanctissimus D. N. ut tam S. R. E. Cardinales, quam ceteri Praelati ejusdem Congregationis iuramentum praestiterunt de servandis in hoc Decreto contentis, sub penis & censuris incurrendis iuxta statuta Sacrae Congregationis S. Officii hae sequenti forma.

101 Quippe actus patenti est principalis actus Episcopi, ut constat ex decreto Concilii Trid. c. 1. sess. 25. & tradit Cajet. in 2. q. 185. art. 5. Unde si nec gregem pacifice potest Episcopus, neque alia pastoralia munia exercere ob subditorum pervicaciam, cessat obligatio retinendi. In quacumque enim obligatione attendi debet obligatio finis, ut docet S. Thomas d. q. 185. art. 4.

102 Quero, an Episcopus propter persecutionem subditorum debeat fugere & Ecclesiam deserere. Hanc quaestionem format hic Anton. de Butr. post Innocent. Hoff. & Joan. Andr. Ego plene examino in cap. prox. infra eod. in q. An Episcopus civitatis vel Dioecesis, quam incolunt soli Graeci schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

103 Pro gravi quoque. Nota hic quintam causam cedere legitimum, videlicet grave scandalum, quod aliter sedari non potest. Ex pondera cessionis rationem, nempe quia Episcopus non debet magis temporalem honorem, quam aeternam affectare salutem. Porro tantum potest esse scandalum, ut Episcopus non solum possit, sed etiam teneatur renunciare, ut dicunt hic Hostiensis & Joan. Andr. ambo n. 19. in ver. Quia sanguinem & Cardin. in §. Pro gravi, in princip. allegat cap. Nihil, de praescript. cap. cum teneatur, de praeb. cap. 1. 2. & 3. de jurat. cap. Inter sollicitudinis, §. 1. 2. & 3. de purgat. canon. Ratio est, quia scandalum vitare debemus quantum possumus, si sine peccato vitari potest. Nam veritas disciplinae deleri potest propter multitudinem peccantium, cap. Ut constitueretur, 50. dist. intellige nisi defendant errorem, cap. commiserationem 44. dist. si enim defendere vel excusarent tunc nullo modo parcendum esset multitudini, cap. 1. in fine, de poenit. distinct. 6. cap. Plurimos, 82. dist. Sin autem scandalum vitari non possit sine peccato, tunc utriusque scandalum nasci permittitur, quam ut veritas relinquatur cap. Qui scandalizaverit, infra de regul. jur. Veritas namque bonae vitae vel iustitiae propter scandalum nunquam defendenda est, secundum gloss. hic in ver. Distinguaendum. Innoc. in eod. ver. num. 6. Joan. Andr. num. 19. Butr. num. 22. Anchar. num. 7. & Card. ubi supra. Quod si sit dubium an scandalum sit peccatum, nec ne, tunc potius videtur vitandum scandalum, quam peccatum, secundum Hoff. Joan. Andr. Cardin. & alios proxime citatos qui allegant illud Augustini: Tene certum & dimitte incertum, §. 1. ad fin. de poenit. dist. 6.

104 Et autem scandalum, dictum vel factum minus rectum praebet occasionem ruinae. Et quid graecis scandalon dicitur, nos offensionem vel ruinam & impactionem pedis pollimus dicere. Quomodo enim contingit quandoque ut aliquis ob exponatur alicui in via corporali, cui impingens disponitur ad ruinam & talis obex dicitur scandalum; similiter in processu vite spiritualis contingit aliquem dispo ad ruinam spiritualem per dictum vel factum alterius, in quantum scilicet alicuius sua admonitione vel inductione, aut exemplo alterum trahit ad peccandum. Et hoc proprie dicitur scandalum, ut ex Hieronimo super Matth. definit & explicat D. Thomas in 2. 2. q. 43. art. 1. & sequitur Silvestr. in ver. Scandalon, in princ. An autem propter scandalum teneatur quis deserere bona spiritualia vel temporalia, dic ut per S. Thomam in d. quaest. 43. art. 7. & 8. Et de duplici scandalo multorum, & Phanisiorum vide Navarr. conf. 9. N. Nihilis, num. 11. De his quaerit, & dixi in c. Si quis num. 80. infra de regul.

105 §. Perforare. Nota hic sextam & ultimam causam renuciandi legitimum, nempe irregularitatem, esse defectu provenientem, ut dixerat ad prima causa irregularitatis ex delicto, quae ponitur supra in §. Propter conscientiam. Est autem irregularitas secundum Bald. hic num. 9. passiva prohibito in his, quae sunt ordinis, & officii; vel ut dicitur Speculator lib. 1. de dispens. §. 4. 7m princ. est nota seu impedimentum canonicum ex factis, seu defectu provenientem, quo quis prohibetur ad Ecclesiasticos Ordines promoveri, & in eisdem ministrare, & eodem modo ferè describitur Hostiensis. in c. 2. de Cler. excommuni. ministr. Archid. & Andr. in c. 1. de reg. jur. lib. 6. Et quavis Marian. Socin. senior. in c. Ad audientiam in prima quaestione principali num. 12. de homicid. post verbum, Canonicum, patet addendum, seu divinum; & post verbum, ex defectu provenientem, similiter addendum patet, a natura vel eventu: Tu tamen non recedes a communi desentione, quia quatenus reperitur aliqua irregularitas de jure divino, de quo per eundem Socin. ibi num. 3. quaest. principali num 15. & sequi. tamen verbum illud, Canonicum, est aptum comprehendere etiam impedimentum juris divini, c. unum cum gloss. in ver. Canonicum, de atat. & qualitat. lib. 6. facit text. in Si quis dignatus, 25. quaest. 2. & in cap. Qualiter, & quando, §. 1. in princ. infra de appellat. & quod notat gloss. in Summ. q. dist. & Abb. in c. fin. num. 7. ne Cler. vel Monach. & verba illa a natura, vel eventu, superflua sunt, quia unumquodque impedimentum aut est a natura, aut ex occasione, & utroque proveniat, absolute impedimentum

106 Extra Curiam vero ex Tridentini Concilii praescripto & Constitutione Gregorii XIV. edita idibus Martii 1591. Instructio de qualitatibus sumitur tantummodo a Sedis Apostolicae Legatis, seu Nunciis provincialibus, aut ejus Ordinario eoque deficientes a vicinioribus Ordinariis, ut in cap. 2. sess. 22. ubi etiam statuitur, ut alumnus scientia ejusmodi pollet, ut muneri sibi injungendi necessitati possit satisfacere;

107 Ideoque antea in Universitate studiorum Magistris, sive Doctores, ut Licentiatos in sacra Theologia, vel Jure Canonico merito sit promotor, aut publico alicujus Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, a Superioribus suae Religionis similem fidem habeat Praedicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio eorum fundenda, haec fidei et gratiae referre teneantur; alioquin Superiores suos habeant utores. Aliae etiam complures diligenter, quo instructio huiusmodi fidei & fideliter habeatur, praescriptae sunt ex Decreto Sacrae Congregationis rerum Consistorialium & praesertim in instructione particulari super hoc publicata & impressa anno 1627. in qua quod pertinet ad litteraturam, praescribitur ut testis interrogetur an sciant aliquid magis gradum in iure Canonico, vel in sacra Theologia indignum esse, quibus in locis, quanto tempore & quo fructu ipsi Theologus vel Juri Canonico operam dederint & an verè ea doctrina pollet, quae in Episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere & quae sit causa scientiae. Quod si promovendus nullum habens gradum, ex parte illius exhibeatur publicum alicujus Academiae testimonium ad praescriptum Concilii. Ac si ortus sit in provinciis, in quibus non sunt Universitates studiorum, neque confertur est suscipi gradum alicujem, ejusmodi testimonium sumatur ex viris gravibus & sacrae Theologiae, vel Juri Canonici peritis. Quod si Regularis sit a suis Superioribus regularibus, quorum appellacione quoad hoc intelligitur dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sive si nuncupentur cujusvis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Praepositi Generales, vel quavislibet Congregationum Praesidentes, sive Definidores, aut Visitatores Capitulum Generale representantes, sive alio quocumque nomine & in eorum absentia ipsorum Vicarii, seu Commisarii Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum; ut legitur in eadem instructione. Quae cum ita sint, non mirum si a multis annis, quibus eidem Congregationi rerum Consistorialium interfuit, tanquam unus ex Consultoribus nominatus in Bulla Sanctissimi D. N. Urbani VIII. super Institutione ipsius Congregationis, nunquam vidi, nec prius audivi quemquam ex hoc capite ignorante fuisse de Episcopatu de praesentibus, aut resignandi licentiam postulasse.

108 Propter malitiam. Nota quartam causam legitimam resignationis Episcopatus, id est malitiam, seu durtiorem subitiorum, cum scilicet adeo pervicaciae & incorrigibilis extiterit, ut Episcopus proficere nequeat apud ipsos,

109 modo indicare examinandos ea, super quibus illos interrogare intendunt & tam ipsi examinatores, quam quicumque alii qui examini interfuerint, in votis proferendis omni modo absterneant a quocumque temperamento, veluti quod examinandi iterum revertantur vel quod Vicarium in S. Congregatione approbatum secum ducant, aut quid simile sed teneantur sententiam suam simpliciter, ac praesertim proferre, an sibi videantur idonei secundum praesentem iustitiam ad munus Episcopale subeundum, insuper ne vota etiam propria, aut ea quae gesta sunt in Congregatione, publicentur, aut communicentur alicui, qui Congregationi interesse non solet, voluit idem Sanctissimus D. N. ut tam S. R. E. Cardinales, quam ceteri Praelati ejusdem Congregationis iuramentum praestiterunt de servandis in hoc Decreto contentis, sub penis & censuris incurrendis iuxta statuta Sacrae Congregationis S. Officii hae sequenti forma.

110 Pro Cardinalibus. Ego N. miseratione divina S. R. E. Cardinalis, &c. talis per me sacrosanctis Dei Evangelii coram praescriptis iuro, ac promitto servare omnia contenta in praesenti decreto Sanctissimi D. N. per me lecto sub pena excommunicationis, a qua non nisi a Sanctissimo D. N. absolvi possim. Sic me Deus adjuvet & haec Sanctus ejus Evangelium.

111 Pro Praelatis. Ego N. &c. constitutus coram vobis Eminentissimo & Reverendissimo D. S. R. E. Cardinali N. &c. talis per me sacrosanctis Dei Evangelii coram praescriptis iuro, ac promitto servare omnia contenta in praesenti decreto Sanctissimi D. N. sub pena praescriptae excommunicationis late sententiae, a qua non nisi a Sanctissimo absolvi possim. Sic me Deus, &c.

112 Quod quidem iuramentum ea religione observari consuevit, ut ne quidem in genere indicetur examinandis materia, super qua illos intendunt interrogare. Quamobrem prosum illiterati & qui gravissimum hoc iudicium subire & tanto periculo se exponere non audent. Quod si audent tanquam inhabiles repellerentur, ut interdum contingit. Haec de promovendis in Curia.

113 Extra Curiam vero ex Tridentini Concilii praescripto & Constitutione Gregorii XIV. edita idibus Martii 1591. Instructio de qualitatibus sumitur tantummodo a Sedis Apostolicae Legatis, seu Nunciis provincialibus, aut ejus Ordinario eoque deficientes a vicinioribus Ordinariis, ut in cap. 2. sess. 22. ubi etiam statuitur, ut alumnus scientia ejusmodi pollet, ut muneri sibi injungendi necessitati possit satisfacere;

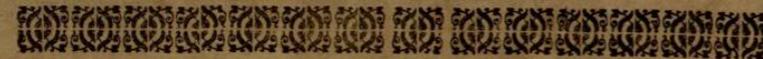
114 Ideoque antea in Universitate studiorum Magistris, sive Doctores, ut Licentiatos in sacra Theologia, vel Jure Canonico merito sit promotor, aut publico alicujus Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, a Superioribus suae Religionis similem fidem habeat Praedicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio eorum fundenda, haec fidei et gratiae referre teneantur; alioquin Superiores suos habeant utores. Aliae etiam complures diligenter, quo instructio huiusmodi fidei & fideliter habeatur, praescriptae sunt ex Decreto Sacrae Congregationis rerum Consistorialium & praesertim in instructione particulari super hoc publicata & impressa anno 1627. in qua quod pertinet ad litteraturam, praescribitur ut testis interrogetur an sciant aliquid magis gradum in iure Canonico, vel in sacra Theologia indignum esse, quibus in locis, quanto tempore & quo fructu ipsi Theologus vel Juri Canonico operam dederint & an verè ea doctrina pollet, quae in Episcopo requiritur ad hoc, ut possit alios docere & quae sit causa scientiae. Quod si promovendus nullum habens gradum, ex parte illius exhibeatur publicum alicujus Academiae testimonium ad praescriptum Concilii. Ac si ortus sit in provinciis, in quibus non sunt Universitates studiorum, neque confertur est suscipi gradum alicujem, ejusmodi testimonium sumatur ex viris gravibus & sacrae Theologiae, vel Juri Canonici peritis. Quod si Regularis sit a suis Superioribus regularibus, quorum appellacione quoad hoc intelligitur dumtaxat, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, sive si nuncupentur cujusvis Ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Praepositi Generales, vel quavislibet Congregationum Praesidentes, sive Definidores, aut Visitatores Capitulum Generale representantes, sive alio quocumque nomine & in eorum absentia ipsorum Vicarii, seu Commisarii Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum; ut legitur in eadem instructione. Quae cum ita sint, non mirum si a multis annis, quibus eidem Congregationi rerum Consistorialium interfuit, tanquam unus ex Consultoribus nominatus in Bulla Sanctissimi D. N. Urbani VIII. super Institutione ipsius Congregationis, nunquam vidi, nec prius audivi quemquam ex hoc capite ignorante fuisse de Episcopatu de praesentibus, aut resignandi licentiam postulasse.

Dicitur autem nota, id est, infamia, cap. Accidit, de purg. canon. seu cicatrix, ut l. 2. ff. De foro. fugit. nam de irregularitate est cicatrix criminis, vel defectus, c. In Sa- & irregularitas aliis est, c. Non negamus. 61. dist. Unde secun- & irregularitas aliis est, c. Non negamus. 61. dist. Unde secun- & irregularitas aliis est, c. Non negamus. 61. dist. Unde secun-

negotio Deus nobis hoc otia fecit, corpibus scribere, seu potius dicere Commentaria hac nostra super libris Decre- talium; forte tamen mens Baldi fuit appellare hanc irregu- laritatem naturam, non quod oritur a nativitate, sed quia adnascitur sine factu, & ministerio ejus, qui irregularis ef- ficitur: & hoc indicat ratio illa, quia ibi non peccat anima, sed natura.

Porro irregularitates omnes, & illarum pœne sunt de ju- re positivo, & ex consecratione Ecclesie. Ac prout Sum- mus Pontifex in irregularitatibus omnibus dispensat, etiam in bigamia secundum Innoc. hic num. 8. cui subscribunt Holt. num. 72. Joan Andr. num. 54. ac ceteri omnes: & Specul. d. tit. de dispens. §. 4. num. 3. De quo tamen articulo vi- de plene per Marian. Socin. in c. Ad audientiam, num. 15. vers. Tertio principaliter quarto quo jure fuerit introducta ir- regularitas, & num. 21. & seqq. infra de homicid. & quod dicit in c. Henricus, circa fin. num. 40. infra de Cler. pung. in duell.

Nec obstat dictum Apostoli 1. Timoth. 3. Unius uxoris virum: id est non plurium, ut in dicto capite Acutus; nam ut inquit hic Baldus num. 14. licet Apostolus ostendat Papæ quid facere debeat: non tamen ostendit quid facere possit, quia potestas Clavium est talis & tanta; ut non recipiat in- terpretationem restrictivam: subdens hanc esse intentionem Innocentii notabilem & veram. Episcopi vero an possint super bigamia dispensare, scripsi plene in capite Super eo, à num. 19. & in capite A nobis, à num. 29. infra de bigam. & an in irregularitate ex homicidio dixi in dicto capite Henricus, num. 42.



DE RENUNCIATIONE.

Idem Innocentius III. Episcopo Faventin. in Archiepiscopum Raven. electo.

CAPUT XI.

Post translationem tuam ad Ecclesiam Ravennatenn. cum Præpositus & Canonici Faventin. in I. eorum Concanonicum liberam eligendi autoritatem unanimiter contulissent, ipse I. Sancti Fridiani Lucan. Canonicum olim Episcopum Sarnatenn. in Faventin. Episcopum postulandum elegit. Porro à Sancti Fridiani priore super hoc requisito & obtento consensu, Præpositus & alii postulationem eamdem approbari à nobis humiliter petierunt. Verum postulationi hujusmodi videbatur Concilii Constantinopolitani capitulum obviare, in quo statutum est, ut quicumque de Pontificali dignitate ad Monachorum vitam & pœnitentiæ locum descenderit, nequaquam ulterius ad Pontificatum refurgat, undè contra dictum Concilium (cùm sit unum ex quatuor principalibus, quæ sicut quatuor Evangelia Ecclesia Catholica veneratur) nullatenus videbatur eorum postulatio admittenda. Cæterum speciales quidam casus inveniuntur, in quibus (prædicto Concilio nonobstante) is, qui vitam Monachalem elegit, rursus licetè potest ad Episcopatum assumi: si enim quicumque persecutionis rabie lævante, vel præpediente in valetudine corporis, cùm proficere nequeat in regimine Pastoralis, de Superioris autoritate ad Monasticam vitam descendat: persecutionis vel ægritudinis impedimento cessante, ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. Item si quis propter litteraturæ defectum (ne tanquam cæcus cæco ducatur præbeat) locum regiminis autoritate Apostolica deferendo, ad otium se contulerit Monachale, ac per exercitium lectionis, scientiæ repererit Margaritam, proculdubio poterit denuò vocatus à Domino, Cathedram reascendere Pastoralem. Rursus si quis per cupiditatem parentum (eo tamen penitus ignorante) fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto Episcopatum ipsum de licentia superioris dimittens, observantiam elegerit regularem: & si ad Episcopatum eundem redire postmodum nequeat, observantiam elegerit regularem: & si ad Episcopatum dimisso Monasticam vitam elegit, resurgere valeat ad Officium Pastorale, nihil tamen his contra præscriptum intelligitur Concilium attentari: quod in eo loquitur

tur casu, cùm propter aliquod crimen Episcopatum qui deserens, ad vitam Monasticam penitentiæ causa descendit. Undè quidam in eo casu loqui dixerunt capitulum supra- dictum, cùm quis pro crimine, de quo convictus fuerat, vel confessus, ab Episcopali dignitate depositus, Monasterio extitit ad penitentiam agendam inclusus: vel cùm aliquis propter grave crimen, pro quo Episcopatum retinens penitentiam dignè agere non valebat, cedendi obtentâ licentiâ vitam Monachalem elegit. Aliis asserentibus sic intelligendum esse capitulum antedictum, ut per se resurgere nequeat, id est, repetere quasi debitum, quod tali modo dimisit, quamquam eligi possit, præsertim si locum tantum & non ordinem resignavit. Cùm ergò nobis constare nequiverit, ob quam causam prædictus I. Episcopatum olim cesserit, mandamus, quatenus si tibi constiterit, quòd propter aliquam ex præmissis causis seu consimilibus idem I. Episcopatum cesserit memorato, tu autoritate nostra (dummodo necessitas vel utilitas id exposcat) licentiam ei tribuas ascendendi ad regimen Ecclesiæ Faventin. maxime si veritate subnititur, quòd dictus I. loco tantummodo cesserit memorato & non ordini, vel etiam dignitati: tunc enim esset vehementissimè præsumendum, quòd non propter crimen aliquod ab ipso commissum, sed causâ penitentiæ ad vitam migraverit regularem: præsertim cùm Apostolica Sedes post cessionem multò minùs, quàm antea permisisset eidem tali crimine iretito, in Pontificali ordine ministrare: alioquin] cùm durum nimis extiterit, contra tam solemne Concilium hujusmodi postulationem admittere] Præposito & Canonicis memoriatis injungas, ut aliam personam sibi idoneam eligant in Pastorem.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus, qui propter crimen renunciat Episcopatu ad Religionem descendens, ad Episcopatum reassumi non potest; sed si renunciat propter aliam causam.
2 Episcopi episcopatus & Diocesis, ubi sunt tantum Græci Schismatici, an ad residentiam teneantur.
3 Persecutionis contra Episcopum causa sunt species.
4 Finis in qualibet obligatione attendi debet.
5 Episcopus ob intrinsecam persecutionem cogi debet ab Ecclesia recedere.
6 Episcopi titulares in decreto de residentia non comprehenduntur.
7 Episcopus ob duritiam plebis non potest abscedere à residentia absque Sedis Apostolicæ licentia.

Post translationem. Episcopus, qui propter crimen renunciat Episcopatu, ad Religionem descendens, ad Episcopatum reassumi non potest. Secus si renunciat propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiæ, humanam ipso ignorare commissam, vel aliam similem causam. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes, ut per Joan. Andr.

Nota primò, non esse legitimam causam cedendi, ut Episcopus fiat Monachus. De hoc supra in esp. Nisi cùm pœnem, & ibi dixi in princip. in 2. not. à numer. 5. usque ad num. 11.

Nota secundò, ex causa persecutionis licere Episcopo curam Pastoralem deserere. Quibus autem casibus hoc locum habet, & an procedat tam in intrinseca, quam in extrinseca persecutione, dicam plene in q. seq.

Quæro igitur, An Episcopus civitatis, & Diocesis, quam incolunt soli Græci Schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

Episcopus in Insula Christiano Principi in temporalibus subiecta, nullas habet Ecclesias ritus Latini præter unam Cathedralē; atque Incolæ omnes, tam civitatis quam Diocesis sunt Græci Schismatici & Græcæ Ecclesiæ colunt; ibique à Præbiteris Græcæ Ecclesiæ recipientur Sacramenta: Recloribus secularibus se subditos præsentant nec parent Episcopo, quem illum ritus Latini addidit vilipendunt ac despectui habent. Ideoque Episcopus in Ecclesia residet & Divina celebrat aliquando cum altero tantum Clerico; aliquando ipse solus. Spes verò, ut Græci illi ad Ecclesiam unitatem redeant, nulla subest: tum quia in schismate obfirmato animo perseverant & Latini ritum execrantur, ut moris est Græcorum, capite Licet Græcos, infra de Baptismo; tum quia præcipua res quam Magistratus secularis Episcopo observantiam præscribit: est eis, ut de Græcorum Religione ac ritibus inter concionandum aut alio quovis modo minimè tractent: id quod si Episcopus non servaret: verendum esset, ne in eum Ministri secularis qui motus illarum gentium Turcis inhi- masant timent: aliquid molirentur, quòd Sedem Apostolicam in necessitatem justè ultionis adduceret: unde factum est ut in ea Diocesi à Concilio Florentino sub Eugenio IV. in hac usque tempora, ne una quidem anima converteret à schismate amoveri & ad unitatem Romanæ Ecclesiæ reduci.

Quibus ita fe habentibus præfens Episcopus querit, an ex præscripto Sacrorum Canonum & Decretorum Concilii Tridentini teneatur illic residere.

Quam dubitationem sustulit textus in capite Adversitas 7. questione 1. in hæc verba: Cùm vitiosi subditorum Prælati Fagnani. in l. Lib. Decretal.

affigitur, aliquando omnium est una & insatiabilis obstinatio; aliquando mali inveniuntur bonis admixti: quando boni simul cum malis habitant, non sunt deserendi propter malos; sed potius mali tolerantur propter bonos. Quando verò omnium subditorum est obstinata malitia, nec prodesse eis Prælatorum præsentia: tunc etiam corpore licet ab eis recedere, ne illorum iniquitas semper in desertis proficiat & isti quidam fructum amittant quem de illorum profectu possent invenire. Hæc ibi. Et simili textus habetur in Canonibus sequentibus, ubi Gregorius Petro Diacono interroganti, an liceret Prælato Gregem semel susceptum deserere; respondit, dicens: Ibi adunati aguntur portandi sunt mali, ubi inveniuntur alii qui ad iuvantur bonis; nam ubi omni modo de bonis fructus desit, se aliquando de malis labor supervacuus; & infra: Sæpi agit in animo perfectorum quod silentio prætereundum non est, quia cum laborum suum sine fructu esse considerent: in locum alium ad laborem eam fructu migrant; & infra: Nunquid Paulum mortem dicimus timuisse quam se ipse pro amore Jesu testatur appetere? Sed cum in eodem loco (id est Damasci) minorem sibi fructum adesse conspiceret: ad gravem laborem se alibi cum fructu servavit. Quod ipsum statuit Innocentius III. in capite Nisi cùm pœnem, §. Propter malitiam supra eodem, ubi propter malitiam, inquit, plebis cogitur interdum Prælati ab istas regimine declinare, quando plebs adeo dure cervicis existit, ut proficere nequeat apud ipsam; sed propter eius duritiam quò magis satagat: eo magis iusta iudicio desicere permittatur, &c. Et Apostoli leguntur dixisse: Ecce convertimur ad Gentem, quia verbi Dei vos indignos fecerit.

Ex quibus Decretis glossam in dicto capite Adversitas in verbo Hoc etiam, elicit duas persecutionum species: aliam intrinsecam quam patitur Ecclesia à manifestis inimicis; aliam extrinsecam, que consistit in eis qui ab unitate Ecclesiæ non sunt præclii; sed tamen nec paci ab unitate Ecclesiæ non sunt voluit; & quamvis in extrinseca persecutione, cum sine Prælato non est tuta salus Ecclesiæ; aut cum non solus Prælati queritur, sed etiam Clerus; aut cum non possunt ponere animam suam pro ovibus suis: in intrinseca tamen qui est casus præfens Ecclesiæ: ut ait glossa, sic distinguitur. Nam aut omnes sunt mali aut quidam. Si boni sunt commixti malis, eos Episcopus non deseret. Si omnes mali sunt aut spes est correctionis aut non. Si est: non sunt deserendi; si non est spes: tunc sunt deserendi. Quam glossam hac in parte ad litteram refert & sequitur Innocentius dicto capite Nisi cùm pœnem, sub num. 4. in verbo Malitiam. Hostiensis, Cardinalis, Antonius de Butrio, Anchar. & alii commentantur.

Coniunctis glossa est in dicto capite Nisi eam pridem, §. 1. & in dicto capite finali 7. quæstione 1. in hæc verba: Si subditus fuit malis admixti, tolerandi sunt mali propter bonos; si vero omnes sunt mali & incorrigibiles: recedat potest Prælati ad alium locum, exemplo Pauli qui de Damasco fugit; ut alibi magis proficeret: sicut Moyses Prælatum populo Iudeorum malitiam subditorum permotus eisdem voluit regimini; talenque cessionem à Domino inflantissimi precibus rogavit: dicens num. 11. Cur afflixisti servum tuum? Quare non invenio gratiam coram te. Et cur imposuisti pondus universi populi huius super me? Non possum solus sustinere hunc populum, quia gravis est mihi. Sin autem tibi videtur, obsecro ut intercedas me & inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afflictis malis & in gellis Beati Adalberti Episcopi sic legit Ecclesia: Beatus Adalbertus Pragensis Episcopus factus, cum eerneret Gregem suum per abrupta vitorum ire (nam Clerici convivia dacebant & unus vir plures habebat uxores; & Christiani captivi & servi à Christianis istis vendebantur Iudæis) stenu ac desperans se posse quidquam facere relicto Episcopatu Romam perrexit ibique Monachus factus est. Hæc ibi. Unde hanc sententiam ex Canonistis post Innocentium sequitur in dicto capite Nisi. Abb. Antiquus in verbo Propter autem, ubi sequitur distinctionem Innocentii inter extrinsecam & intrinsecam persecutionem, Hostialis, num. 20. in verbo Propter autem malitiam, ubi ait plebem esse omnino rejiciendam ab Episcopo, ex quo predicationem nullo modo audit, Baldus num. 21. vers. Item notat hic Joan. Andr. ubi ait: Persecutio intrinseca est præfisa, & quecus furoris, qui procedit de corpore proprio Clericorum vel subditorum ipsius Ecclesia, quia totum est unum corpus mysticum. Extrinseca autem persecutio est de furis adveniens, puta à Sarracenis vel à tyranno. Et adducit simile de bello civili, & de bello de gente ad gentem, Anton. de Butrio, Petr. de Anchar. & Card. in §. propter malitiam. Henric. Boich. num. 4. vers. Et de materia, ubi asserit cum ea glossa concordare D. Thomam & Athenem, Egid. Bell. in d. §. Propter, num. 9. quæst. 9. ubi etiam post Innoc. & Host. appellat. persecutionem extrinsecam, que sit alicui sive in publico, sive in privato ex peccato suo; & intrinsecam, que contingit ex peccatis aliorum, cum tamen Prælati odio non habeantur. Et in c. Adversitas, 7. quæst. 1. idem probat Arch. ubi sub num. 10. vers. Cum autem, commendat distinctionem glossæ inter utramque persecutionem, & inferius na. 11. Quoniam, inquit, sanctus vir videt malos, inter quos convertatur, ex admonitione sua, & exhortatione patris desistere, quam proficere, quia insurgunt in eum, & molestias ei inferunt; & sic peccato peccatum addunt: sicut contingere propter tantum ut cariat cum solitudinis desiderium, & vult recedere corpore, non amore, scilicet ut quibus non poterat prodire hortando, possit saltem orando. Hæc Archid. cuius verba ad litteram refert Egid. Bellam. ibid. §. Cum autem num. 2. Turrecr. in §. Hoc etiam, atque ubi etiam Gemin. Prepos. ibid. sub n. 3. ubi testatur distinctionem glossæ approbati per S. Thom. & communiter DD. Arch. Gemin. & Prepos. in Can. ubi adunati, 7. quæst. 1. Turrecr. ibidem, ubi ait: Quando omnes sunt mali, & de correctione eorum nullus fructus speratur, à consortio talium fugiendum est exemplo Luthi, qui cum non posset illorum compescere malitiam, à Domino sibi consultum est, ut inde fugeret: & Dominus præcepit Apostolis, Math. 10. & Luc. 10. ut si venissent in aliquam civitatem, que non recepisset eos, nec vellet audire sermonem suum, eis relicti ad alia loca se converterent, ubi fructum afferrent quibus Dominus ait, Joan. 15. Ego elegi vos, & posui vos ut eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat. In quo docentur Prælati, quod ubi non recipiuntur, & præ malitia subditorum, quia eorum sermones, ac correctiones non audiunt, sed contumunt, non valent fructum afferre, tunc possunt inde recedere, & alibi convolare, ubi fructificet Hæclemia Turrecr. Hanc etiam inter legitimas non residendi causas commemorat Gigas in tract. de residentia Episcoporum c. 17. num. 18. Et hanc sententiam esse communiter approbatam testatur Prepos. in d. §. Hoc etiam, sub n. 3. & recentiores.

Ex Theologis vero idem docuit D. Thomas in 2. 2. q. 185. art. 4. ubi asserit, tandem Episcopum obligari curam Pastoralium retinere, quamvis potest subditis sibi commissis proficere ad salutem. Et inferius assignans causas, propter quas cessat obligatio curæ pastoralis, inter alias recenset subditorum incorrigibilitatem relati verbis Gregorii in d. c. fin. 1. quæst. 7. In qualibet enim obligatione secundum S. Thomam ibidem art. 5. citatur à Campeg. de resident. Episcoporum, num. 20. attendi debet obligationis finis; & ubi Cajetanus adnotavit, actus pascendi est principalis actus Episcopi: ac proinde si nec gregem pascere potest Episcopus, neque alia pastoralia munia exercere ob subditorum perveraciam, cessat residentio obligatio, cum cesset finis obligationis: nam ubi non est auditus, ne effundat sermonem, Etel. 32. labor enim

sine fructu esse non debet, c. charitatem, 12. q. 2. Equamvis præceptum de residentia nitatur iure divino, dicente Domino: Joan. 20. Pascite oves meas, cum tamen sit affirmativum obligat semper, sed non ad semper, saltem per accidens, ut declarat Cajetan. a. 2. q. 185. d. art. 5. & dixi in c. ex parte infra de Cler. non residet. & hoc casu sacri Canones interpretantur præceptum non obligare, quia residentia esset sine fructu. Unde Sor. de just. & iur. lib. 10. q. 3. art. 4. relatis verbis D. Thom. quod ubi subditorum salus exigit Pastoris presentiam, non debet pastor suum gregem deserere. Hinc argue, inquit, si gregi nollet salutem, poterit abire in alium locum, præcipue ad alios juvenandos: & in 2. 2. q. 2. art. 4. concl. 1. tandem ait obligatur Episcopus pastorem curam retinere, ejusque agones perferre, quamvis spes ibi durat, quod possit proficere. Quod etiam scripsit Gregorius de Valentia tom. 3. comment. in D. Thom. disp. 10. q. 3. puncto 4. in fin. Quin imò Host. in d. c. Nisi, n. 20. in ver. Propter autem malitiam, tenet Episcopum hoc casu cogendum esse ab Ecclesia sua recedere; & sequitur ibi Joan. Andr. n. 13. & Gemin. in d. c. Adversitas, col. 3. in gloss. 1. ubi dicit Episcopum cogi posse etiam non.

Neque his repugnat, quin potius consentiunt decreta Concilii Trid. nam c. 1. sess. 6. dum penas imponit Episcopis non residentibus, excipit legitimas absentie causas ibi, legitimam impedimento, seu iusto & rationabilis causis essentibus. Idemque sit in c. 1. sess. 23. v. nam cum Christiana charitas. Inter legitimas vero causas abscedendi sacri Canones reponunt plebis duritiam, apud quam Episcopus proficere non potest, ut in d. c. Adversitas, & c. seqq. & in c. nisi.

Ac præterea Concilium idcirco præcipit Prælati ut resident & gregem sibi commissum non deserant, ut illum pascant & suum implent Ministerium, ut in d. c. 1. sess. 6. ibi, Vigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent & ministerium suum implent: Scilicet in d. c. 1. sess. 23. ubi dicitur præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissæ est, oves suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbi gratia divina predicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum ac miserabilium personarum curam paternam gerere & in cetera munia pastoralia incumbere. Hæc autem certum est prælati non posse ab Episcopo, cujus vocem oves non audiunt, cuius ritum abominantur & cuius curæ nulla ex parte subijci volunt: ergo ex mente Concilii Episcopus non teneat hoc casu residere. Ideoque est decretum de residentia sit aded rigorosum, Episcopos tamen titulares non comprehendit, ut patet in c. 2. sess. 14. Certum autem est archid. ab residentiam Episcopos titulares, qui patiuntur persecutionem extrinsecam ab inimicis manifestis ad Ecclesiam unitate præcis & non toleratis, quam qui patiuntur intrinsecam à populi incorrigibilitate, ut probat distinctio glossæ in d. c. Adversitas, que tam à Canonistis, quam à Theologis communiter recipitur, ut dictum est.

Atque ex his omnibus sive spectemus Christi Domini verba: sive Apostolorum, atque aliorum sanctorum exempla ab omnibus relata in locis superius allegatis & præcipue ab Archid. & Turrecr. in d. c. Adversitas, sive sacrorum Canonum, & Trid. Concilii dispositionem; sive demum Theologorum & Canonistarum communes doctrinas, satis videtur collare Episcopum hoc casu non altrigi præcepto residentie.

Denique ceterem in his omnibus esse operandam Episcopi conscientiam, cui etiam esset injungendum, ut interdum gregem sibi creditum ipse per se videret, perquiritur an spes ulla orta esset proficiendi: nam, ut inquit D. Thom. in 2. 2. q. 185. d. art. 5. in fin. imminet eidem necessitas ut animam retineat intendendi proximorum salutem, si opportunum adit & necessitas requirit. Ac proinde etiam Sacerdos Latinus esset illic proficiendus, ut si quas foret ex prædictis ovis ad ovile revocaret divina pietas, jaderet ibi Vicarius Pastoris, qui eas reciperet, ac de eate, desuper universo Ecclesia facti pastorem opportune certiorum faceret. Quod est ex mente Conc. in d. cap. 1. sess. 23. vers. Memorantur tamen distri-

1. Abbas exemptus sine licentia Papæ renunciare non potest.
 2. Quomodo se insufficientem agnoscat.
 3. Et ad archiorem Religionem transire velit.
 4. Et quid si non sit exemptus.
 5. Regularis ut ex una ad aliam Religionem transire valeat, cujus licentia requiritur distinguatur, ut num. seqq. usque ad num. 36.
 Quid si transire velit ad strictiorem, n. 6.
 Et quid si ad laxiorem, n. 8.
 Et quid si ad laxiorem, n. 30.
 6. Regularis transire potest ad archiorem religionem de licentia sui Prælati immediati petita, licet non obtenta.
 7. Nec est necessarium eam petere à conventu, licet sit tutus & n. 19.
 8. Regularis non potest transire ad parem Religionem sine legitima causa, nisi de licentia Papæ.
 9. Et an hujusmodi licentia suffragatur etiam in foro poli.
 10. Et an inferiores à Papæ ex justa causa possint hujusmodi licentiam indulgere.
 Quid si Monasterium sit exemptum, numer. 12. & num. 15.
 Et quid si sit subiectum Episcopo, n. 14.
 11. Tridentinum Concilium nihil novi juris induxit super transitu Regularium ad strictiorem vel parem Religionem.
 12. Episcopus an possit dispensare, ut Regularis Monasterii non exempti transiat ad æqualem Religionem.
 Quid si monasterium, ad quod sit transitus sit in aliena Diocesi, ibid. & n. 15. & 16.
 Et quid si utrumque Monasterium sit in Diocesi ipsius Episcopi n. 17.
 13. Regularis ut ex justa causa transire possit ad parem Religionem præter licentiam Abbatis, requiritur etiam licentia Conventus & num. seqq.
 14. Secus si transire velit ad strictiorem & qua sit ratio dispensentia.

15. Dilecti Abbas exemptus sine licentia Papæ renunciare non potest. Hoc dicit, Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Joan. de Anania. Dividitur in duas Partes. In prima ponitur Conventus petitio, in secundam ipsius repulsiō & negotii commissio, ibi, cum igitur.
 16. Nota primo ibi, Sententia se insufficientem. Abbatem quamvis se insufficientem agnoscat, puta ob defectum scientiam, & secundum Innoc. hic in prin. tamen non posse Abbatiam dimittere sine licentia Papæ, cui est immediate subiectus, ut hic est casus secundum omnes. Quod locum habet etiam ad archiorem Religionem transire velit, adhuc enim requiritur licentia Papæ, nec sufficit petita, nisi etiam sit obtenta, ut per Host. in c. Illud in prin. infra. de Cleric. excomm. ministr. & Archid. in c. S. Abbatem. ad fin. de elect. lib. 6. ubi restituit sic per Papam Clementem IV. fuisse determinatum. Secus vero si Abbas, seu Prælati non sit immediatè subiectus Papæ, sed habeat alium Superiorem



DE RENUNCIATIONE

Gregorius IX. Agathen. & Uticen. Episcopis.

CAPUT XV.

Dilecti filii Conventus Monasterii sancti G. immediatè ad Romanam pertinentis Ecclesiam, intimerunt, quod Abbas eorum sentiens se insufficientem oneri regiminis Abbatia, cessit in manibus eorumdem: ipsi quoque G. Monachum sancti Victoris elegerunt canonicè in Abbatem: & infra. Cum igitur dictus Abbas cedere sine licentia nostra nequiverit, nos tam electionem quam cessionem prædictas decernentes irritas & inanes; mandamus quatenus Abbatem ipsum loco suo restitui faciatis, quo integrè restituito, vice nostra recipiatis cessionem ipsius.

SUMMARIUM.

- 1. Abbas exemptus sine licentia Papæ renunciare non potest.
- 2. Quomodo se insufficientem agnoscat.
- 3. Et ad archiorem Religionem transire velit.
- 4. Et quid si non sit exemptus.
- 5. Regularis ut ex una ad aliam Religionem transire valeat, cujus licentia requiritur distinguatur, ut num. seqq. usque ad num. 36.
- 6. Quid si transire velit ad strictiorem, n. 6.
- 7. Et quid si ad parem, n. 8.
- 8. Et quid si ad laxiorem, n. 30.
- 9. Regularis transire potest ad archiorem religionem de licentia sui Prælati immediati petita, licet non obtenta.
- 10. Nec est necessarium eam petere à conventu, licet sit tutus & n. 19.
- 11. Regularis non potest transire ad parem Religionem sine legitima causa, nisi de licentia Papæ.
- 12. Et an hujusmodi licentia suffragatur etiam in foro poli.
- 13. Et an inferiores à Papæ ex justa causa possint hujusmodi licentiam indulgere.
- 14. Quid si Monasterium sit exemptum, numer. 12. & num. 15.
- 15. Et quid si sit subiectum Episcopo, n. 14.
- 16. Tridentinum Concilium nihil novi juris induxit super transitu Regularium ad strictiorem vel parem Religionem.
- 17. Episcopus an possit dispensare, ut Regularis Monasterii non exempti transiat ad æqualem Religionem.
- 18. Quid si monasterium, ad quod sit transitus sit in aliena Diocesi, ibid. & n. 15. & 16.
- 19. Et quid si utrumque Monasterium sit in Diocesi ipsius Episcopi n. 17.
- 20. Regularis ut ex justa causa transire possit ad parem Religionem præter licentiam Abbatis, requiritur etiam licentia Conventus & num. seqq.
- 21. Secus si transire velit ad strictiorem & qua sit ratio dispensentia.
- 22. Regularis ut transiat ad laxiorem sine causa solus Papa potest dispensare.
- 23. Sed talis dispensatio non excusat quoad Deum.
- 24. Dispensatio Papæ in votis sine justa causa non prodest in foro animæ, ibid.
- 25. Papa in votis non dispensat, sed declarat.
- 26. Regularis ut transiat ad laxiorem ex legitima causa etiam inferiores à Papæ possunt dispensare.
- 27. Et quid sit isti inferiores si Monasterium sit exemptum.
- 28. Et quid si sit subiectum Episcopo.
- 29. Et an requiritur etiam licentia Conventus.
- 30. Sed contra quia solus Papa dispensat ex causa super transitu ad laxiorem.
- 31. Inferior non dispensat in lege superioris.
- 32. Mendicantes transientes ad non Mendicantes sine licentia Papæ sunt eo ipso excommunicati per extravag. Martini IV.
- 33. Etiam si transiat ex justa causa.
- 34. Et resistit contraria opinio.
- 35. Ratio quando non est generalis ad omnes, est impulsiva, qua cessante non cessat constitutio.
- 36. Regulares cujuscumque facultatis vigore prohibentur à Concilio Tridentino transferri ad laxiorem Religionem.
- 37. Etiam si justa causa subsit & resistit opinio contraria, n. 55.
- 38. Tridentinum Concilium, c. 19. vers. Nemo, sess. 25. de Regular. expenditur.
- 39. Regularis ut transiat ad laxiorem Religionem, qua sine causa legitima dispensandi.
- 40. Quid de causa infirmitatis & n. 40.
- 41. Et quid de causa senectutis.
- 42. Et quid si Religiosus sit exosus Fratibus vel infamia notatus.
- 43. Et quid servetur in signatura Gratiæ & in sacra Penitentiaria.

supra se, quia tunc sufficit ejusdem Superioris licentia petita, licet non obtenta, ut concludit Joan. Andr. in c. Cum non fiat. num. 11. & 12. de reg. jur. lib. 6. in Mercat. quem sequuntur in c. Licet de Regul. Henric. Boich. num. 4. Anchar. num. 8. in 11. notat. & Abb. num. 13. Silvest. in ver. Religio. 4. quæst. 3. Quid autem sit dicendum in simplici monacho, patebit in questione sequenti.

Quæro generaliter cum Innocentio, cujus licentia requiritur ad hoc ut professus in una Religione possit transire ad aliam.

Pro clariori solutione distinguendi sunt tres casus, nam aut transire vult ad strictiorem, aut ad parem, aut ad laxiorem.

Primo casu, cum scilicet vult transire ad strictiorem, seu archiorem Religionem, breviter dicendum, requiritur licentiam prælati immediati ipsius Monasterii, puta Abbat. ut exemplificat in d. c. Licet, de Regular. Innocent. num. 2.